

RIEC
LIEC

RIEC-LIEC jaarverslag 2023

Samen slimmer tegen
ondermijnende criminaliteit

RIEC-LIEC Jaarverslag 2023

Samenvatting

In het afgelopen jaar hebben de Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's) en het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum (LIEC) onverminderd doorgewerkt aan de bestrijding van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit in Nederland. Het jaarverslag biedt een uitgebreid overzicht van de inspanningen en resultaten die in 2023 zijn geboekt op regionaal, landelijk en internationaal niveau. Bovendien belicht het de verdere versterking en doorontwikkeling van de integrale aanpak.

Missie en doelstellingen van het RIEC-LIEC-bestel

De RIEC's en het LIEC vormen een cruciaal onderdeel van de Nederlandse aanpak tegen ondermijnende criminaliteit. Hun primaire taken omvatten het vergroten van de bewustwording rondom deze problematiek bij overheden en private partijen, het faciliteren en intensiveren van samenwerking tussen verschillende instanties, en het delen van expertise en kennis op het gebied van bestuurlijke integrale aanpak.

Om deze doelen te verwezenlijken, hebben de RIEC's en het LIEC uiteenlopende instrumenten ontwikkeld die ingezet kunnen worden op regionaal, landelijk en internationaal niveau. Deze veelzijdige aanpak stelt hen in staat om effectief op te treden tegen de dynamische en grensoverschrijdende aard van ondermijnende criminaliteit.

Versterking van de aanpak: een topprioriteit

Ondermijnende criminaliteit blijft een groeiend probleem in Nederland, waarbij de uitingsvormen, omvang en internationale reikwijdte voortdurend evolueren. Deze parallelle criminele economie vormt een ernstige bedreiging voor de veiligheid, integriteit en rechtsstatelijkheid van onze samenleving. Daarom heeft het vorige kabinet Rutte III de versterking van de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit tot een speerpunt gemaakt.

Financiële injectie voor een krachtige aanpak

Om deze ambitie waar te maken, is er jaarlijks structureel €694 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanpak van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Daarbovenop is er vanaf 2022 een incidenteel bedrag van €375 miljoen

toegekend, verspreid over een periode van zes jaar, om de aanpak verder te intensiveren.

De extra structurele gelden die in 2022 beschikbaar kwamen voor de regionale aanpak, zijn in eerste instantie ingezet om succesvolle projecten uit de eerdere incidentele versterkingsprogramma's (2019-2022) voort te zetten en verder uit te rollen.

Regionale versterking: een overzicht van de resultaten in 2023

Op regionaal niveau hebben de RIEC's in 2023 een breed scala aan activiteiten ontplooid om de aanpak tegen ondermijnende criminaliteit te versterken. Enkele kernelementen die hierbij aan bod komen, zijn de portefeuilleaanpak, casus overleggen, Bibob-ondersteuning en het afpakken van ongebruikelijk vermogen.

Portefeuilleaanpak: gestroomlijnde samenwerking

Binnen het RIEC-LIEC hoofdenoverleg wordt gewerkt met portefeuilles, waarbij specifieke onderwerpen of thema's centraal staan. Deze portefeuilles faciliteren een gecoördineerde en gezamenlijke aanpak op gebieden zoals mensenhandel, bestuurlijke weerbaarheid, leren en ontwikkelen, of de aanpak van jonge aanwas. De hoofden van de RIEC's en het LIEC fungeren als opdrachtgevers, terwijl één of meerdere hoofden de rol van opdrachtnemer op zich nemen.

Casusoverleggen: integrale aanpak van complexe zaken

In 2023 hebben de RIEC's aan ruim 1300 integrale casussen gewerkt, waarbij de meest voorkomende thema's witwassen, georganiseerde hennepcultuur/drogshandel en specifieke regio-

nale kwesties waren. Deze casusoverleggen bieden een platform voor een multidisciplinaire aanpak, waarbij expertise en middelen gebundeld worden om complexe zaken aan te pakken.

Bibob-ondersteuning: weerstand tegen criminele inmenging

De RIEC's hebben in het afgelopen jaar ruim 400 keer geadviseerd over de inzet van de Wet Bibob (Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur). Deze adviezen richtten zich zowel op interventies als op de uitvoering van de Wet Bibob door bestuursorganen. Door deze ondersteuning wordt de weerbaarheid van overheden tegen criminele inmenging versterkt.

Afpakken van ongebruikelijk vermogen: een veelzijdige aanpak

Om crimineel vermogen af te pakken, hebben de RIEC's in 2023 een brede waaier aan instrumenten ingezet. Hieronder vallen onder andere afpakteams, intelligencetools om witwasconstructies bloot te leggen, integrale samenwerkingsplatformen (afpakpleinen) en kennisvergroting op het gebied van afpakken. Deze veelzijdige aanpak draagt bij aan het ontmantelen van criminele geldstromen.

Landelijke versterking: sleutelementen in 2023

Op landelijk niveau hebben het LIEC en de RIEC's eveneens bijgedragen aan de versterking van de aanpak tegen ondermijnende criminaliteit. Enkele hoogtepunten uit 2023 zijn het Landelijk Loket Bestuurlijke Signalen, de landelijke aanpak van fenomenen, het Kennisplatform Ondernijning en het LIEC Field Lab Hub.

Landelijk Loket Bestuurlijke Signalen: aandacht voor urgente kwesties

In 2023 heeft het LIEC het proces van drie bestuurlijke signalen begeleid. Deze signalen hadden betrekking op misbruik van subsidies verstrekt door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), seksuele uitbuiting van Roemeense en Moldavische vrouwen door Roemeense criminele samenwerkingsverbanden, en de registratie van niet-ingezetenen (RNI). De signalen zijn aangeboden aan de verantwoordelijke ministers van de betrokken ministeries, waardoor deze urgente kwesties de nodige aandacht en actie hebben gekregen.

Landelijke aanpak fenomenen: integrale- en publiek-private samenwerking

De Landelijke Fenomeentafels vormen een onmisbaar instrument voor een integrale en publiek-private aanpak van criminele fenomenen. In 2023 waren er actieve tafels gericht op Outlaw Motorcycle Gangs en ondermijning in de vastgoedsector, die bewezen hebben hoe effectief deze aanpak kan zijn. Daarnaast vond er een verkenning plaats naar het fenomeen transport en logistiek.

Kennisplatform Ondernijning: centraal kenniscentrum

In november 2020 werd het Kennisplatform Ondernijning (KPO) gelanceerd, en in 2023 is de overgang ingezet naar het LIEC als beheersorganisatie. Dit platform wordt doorontwikkeld tot een omvangrijk online en offline kenniscentrum, met een kennisbank, samenwerkingsruimtes voor netwerken en een digitale leeromgeving.

LIEC Field Lab Hub: bevordering van systeemverandering

Sinds april 2023 is het instrument LIEC Field Lab Hub ondergebracht bij het LIEC, met als doel het bevorderen van systeemverandering in de manier waarop integraal wordt samengewerkt aan complexe veiligheidsproblemen. Professionals in het veiligheidsdomein leren hier hoe ze in tijdelijke teams kunnen samenwerken en strategische interventies kunnen ontwikkelen.

Rijker Verantwoorden: transparantie en inzicht

In het kader van "Rijker Verantwoorden" is in 2023 gestart met een verbeterde opzet van het RIEC-LIEC jaarverslag, in samenwerking met alle RIEC's. Hierdoor wordt er gewerkt met regionale voorbeelden en casussen om de resultaten kracht bij te zetten en meer inzicht te bieden in de concrete impact van de aanpak.

Internationale resultaten: grensoverschrijdende samenwerking

De aanpak van ondermijnende criminaliteit kent geen grenzen, en daarom is internationale samenwerking van cruciaal belang. In 2023 waren er twee opmerkelijke initiatieven op dit gebied: het pilotproject EURIEC en de oprichting van RIEC Caribisch Nederland.

EURIEC: samenwerking met buurlanden

Het EURIEC is een samenwerkingsverband tussen Nederland, België en de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen, dat in 2019 van start ging en in 2021 werd verlengd tot 2023. Dit project speelt een cruciale rol in de grensoverschrijdende samenwerking tussen deze landen op het gebied van bestuurlijke aanpak. Zo ondersteunt en adviseert het EURIEC onder andere de

RIEC's bij grensoverschrijdende casussen met de buurlanden.

RIEC Caribisch Nederland: aanpak op de BES-eilanden

Begin 2023 werd RIEC Caribisch Nederland opgericht, dat zich richt op de BES-eilanden (Bonaire, Sint-Eustatius en Saba) als bijzondere gemeenten van Nederland. Binnen de operationele werkgroep RIEC CN is in samenwerking met partners vormgegeven aan de uitvoering van geprioriteerde operationele thema's en casuïstiek in deze regio.

Specialistische ondersteuning aan de RIEC's

Als netwerkorganisatie biedt het LIEC specialistische ondersteuning aan de RIEC's op diverse gebieden. In 2023 omvatte deze ondersteuning communicatieadvies en -producten, juridisch advies, de organisatie van evenementen en bijeenkomsten, en het beheer van ICT-systemen.

Evenementen en bijeenkomsten

Het LIEC organiseerde in 2023 verschillende evenementen en bijeenkomsten, zoals burgemeestersbijeenkomsten, de RIEC-LIEC dag en twee themabijeenkomsten voor diverse doelgroepen rondom Outlaw Motorcycle Gangs.

Juridisch advies

Op juridisch vlak verleende het LIEC-advies bij verschillende procedures, zoals verzoeken op basis van de Wet Open Overheid (WOO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Daarnaast leverde het LIEC beleidsmatige inbreng op nieuwe wet- en regelgeving, zoals het Besluit gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden.

Versterking van het RIEC-LIEC-bestel

De strategische agenda voor 2021-2023 vormt het kader waarbinnen het RIEC-LIEC-bestel wordt versterkt en doorontwikkeld. Binnen deze agenda ligt de focus op vier strategische doelen: een eenduidige integrale informatiepositie, één sterke en weerbare overheid, een weerbare samenleving en een professionele RIEC-LIEC-organisatie.

Eenduidige Integrale Informatiepositie

De modus operandi van ondermijnende criminaliteit vernieuwt zich voortdurend, waardoor een robuust, wendbaar en goed toegerust overheidsnetwerk met een sterke informatiepositie essentieel is. Het RIEC-LIEC-bestel kan hier een cruciale rol in spelen als platform voor Informatiedeling tussen partners.

In 2023 resulteerde de portefeuille Integrale Informatiepositie onder meer in de ontwikkeling van vier deeltrainingen voor analisten en onderzoekers, en het verkrijgen van financiering hiervoor. Hierdoor kon het trainen van deze professionals in 2023 van start gaan.

Weerbare Samenleving

RIEC-LIEC streeft ernaar de weerbaarheid van de samenleving tegen verschillende vormen van ondermijnende criminaliteit te vergroten. Dit gebeurt onder andere door in te zetten op bewustwording en weerbaarheid van burgers, (semi-)overheidsorganisaties en private partijen.

Binnen deze strategische doelstelling richten de portefeuilles zich primair op de aanpak van mensenhandel, mainports, het voorkomen van jonge aanwas en de aanpak van criminele geld-

stromen. Enkele voorbeelden van activiteiten en resultaten in 2023:

- De portefeuille Buitengebied, een initiatief van RIEC Oost-Nederland en RIEC Noord-Nederland, richt zich op het versterken van de weerbaarheid van het buitengebied tegen ondermijnende criminaliteit. In 2023 lag de nadruk op het verstevigen van de netwerkfunctie en de programmatische inrichting.
- Binnen de portefeuille Mensenhandel zijn er, afhankelijk van de regionale problematiek, bewustwordingscampagnes ontwikkeld en is ingezet op een betere samenwerking tussen de Nederlandse Arbeidsinspectie en de RIEC's.
- De portefeuille Jonge Aanwas heeft een uitvoeringsplan opgesteld met doelstellingen zoals het versterken van de samenwerking tussen de RIEC's op dit thema en het positioneren van landelijke projectleiders.
- De portefeuille Criminele Geldstromen richtte zich in 2023 op het delen van best practices, kennis en expertise, en de ontwikkeling van plannen voor de versterking van de financiële aanpak in samenwerking met de Financial Intelligence Unit (FIU).

Eén sterke en weerbare overheid

RIEC-LIEC streeft naar een weerbare overheid die criminelen niet faciliteert en inzicht heeft in eventuele zwakke plekken binnen de eigen organisatie. Binnen deze strategische doelstelling concentreert het bestel zich primair op de weerbaarheid van het regionale en lokale bestuur via de portefeuille Bestuurlijke Weerbaarheid.

In 2023 werden er bewustwordingsbijeenkomsten georganiseerd, instrumenten ontwikkeld

(zoals de methode 'Bestuurlijk Afpakken' voor het verhogen van financiële weerbaarheid) en hebben de RIEC's zich ingezet op:

- Het vergroten van bewustwording bij gemeenten en provincies door bijeenkomsten, roadshows en trainingen voor ambtenaren, bestuurders en volksvertegenwoordigers.
- Het inzichtelijk maken van de mate van bestuurlijke/ambtelijke weerbaarheid via weerbaarheidsscans.
- Het geven van advies en praktische ondersteuning om de weerbaarheid concreet te verbeteren, waaronder de totstandkoming van regionale weerbaarheidsnormen voor samenwerking.

Professionele Organisatie

Om de samenwerkende partners effectief te blijven ondersteunen en expertise en instrumenten voortdurend te vernieuwen, moeten de RIEC's en het LIEC zelf robuust, wendbaar en goed toegerust zijn. Onder de noemer 'professionele organisatie' werkt RIEC-LIEC aan een krachtig bestel via drie thema's:

Leren en Ontwikkelen

Het programma Leren en Ontwikkelen streeft naar een levendige omgeving waar kennis wordt gedeeld, samenwerking wordt bevorderd en leren wordt gestimuleerd voor publieke en private partijen. In 2023 zijn de eerste stappen gezet richting de inrichting van een online en offline platform met een kennisbank, samenwerkingsruimtes en een digitale leeromgeving.

Integrale Informatiepositie

De portefeuille Integrale Informatie Positie zet in op het verbeteren van de integrale informatiepositie in de RIEC-samenwerking door uniformiteit, professionalisering en innovatie.

In 2023 werd een mijlpaal bereikt met de ontwikkeling van een eenduidige interpretatie van informatie delen en analyseren, middels de werkwijze Integrale Casus Aanpak en het concept Bestrijden Handhavingssnelpunten. Daarnaast lag de focus op innovatie in integrale crime scripting en geo-analyse opdrachten.

Actualiseren Werkprocessen

Deze portefeuille richt zich op het herzien van drie van de vier werkprocessen op riec.nl: integrale casusaanpak, handhavingssnelpunten en wijk- en gebiedsscan/nulmeting. In samenwerking met Leren en Ontwikkelen wordt gewerkt aan een uniforme manier van werken in de integrale samenwerking, door het ontwikkelen van een basisopleiding voor RIEC-LIEC convenantpartners.

Toekomstperspectieven: voortbouwend op de resultaten

Het RIEC-LIEC jaarverslag 2023 biedt een uitgebreide blik op de inspanningen en resultaten in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit. De verworvenheden op regionaal, landelijk en internationaal niveau laten zien dat de integrale aanpak vruchten afwerpt, maar tegelijkertijd blijft het een voortdurende uitdaging om gelijke tred te houden met de dynamische aard van deze vorm van criminaliteit.

Door de financiële injecties en de verdere versterking van het RIEC-LIEC-bestel, zijn de vooruitzichten voor de komende jaren positief. Met een sterke focus op Informatiedeling, samenwerking, bewustwording en professionalisering, blijven de RIEC's en het LIEC streven naar een weerbare samenleving en overheid die ondermijnende criminaliteit effectief kan bestrijden.

De resultaten van 2023 vormen een solide basis om op voort te bouwen. Door de lessen en best practices uit het afgelopen jaar toe te passen, kan de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit verder worden geoptimaliseerd en aangepast aan de veranderende uitdagingen. Op deze manier kan Nederland een voortrekkersrol blijven spelen in de strijd tegen deze grensoverschrijdende vorm van criminaliteit.

Inhoud

Samenvatting	2
---------------------	----------

Voorwoord	11
------------------	-----------

---

1 RIEC-LIEC-bestel	13
---------------------------	-----------

1.1	Wat we doen	14
1.2	Over de RIEC 's	14
1.3	Over het LIEC	15
1.3.1	Shared Service Taken van het LIEC	15
1.3.2	LIEC instrumenten	17
1.4	Over de samenwerking met onze partners	17

---

2 Landelijke versterking van de aanpak	19
---	-----------

2.1	Landelijke instrumenten en resultaten	20
2.1.1	Organized Crime Field Labs	21
2.1.2	Landelijke Fenomeentafels	22
2.1.3	Landelijk Loket Bestuurlijke Signalen	25
2.1.4	Portefeuilles	27

---

3 Versterking regionale aanpak van ondermijning	39
--	-----------

3.1	RIEC Limburg	40
3.1.1	Regionale voorbeelden	40
3.2	RIEC Noord-Holland	42
3.2.1	Regionale voorbeelden	42
3.3	RIEC Oost-Nederland	44
3.3.1	Regionale voorbeelden	46
3.4	Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland (RIEC Zeeland West-Brabant en RIEC Oost-Brabant)	48
3.4.1	Regionale voorbeelden	49
3.5	RIEC Noord-Nederland	54
3.5.1	Regionale voorbeelden	56
3.6	RIEC Midden-Nederland	57
3.6.1	Regionale voorbeelden	58

3.7	RIEC Rotterdam	60
	3.7.1 Regionale voorbeelden	60
3.8	RIEC Amsterdam-Amstelland	63
	3.8.1 Regionale voorbeelden	64
3.9	RIEC Den Haag	65
	3.9.1 Regionale voorbeelden	66
3.10	RIEC Caribisch Nederland	70
	3.10.1 Regionale voorbeelden	71
3.11	Cijfermatige resultaten RIEC's	72

Voorwoord

Beste lezer,

Samen slimmer tegen ondermijnende criminaliteit. Vanuit deze kerngedachte hebben de tien RIEC's en het LIEC zich in 2023 onverminderd ingezet op de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit. In dit jaarverslag leggen we verantwoording af over onze werkzaamheden in het afgelopen jaar.

Een jaar waarin het RIEC-LIEC samenwerkingsverband de volgende fase inging. Met de toekenning van structurele gelden in 2022 werd ingezet op een structurele integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit. Na jaren van bouwen zijn de RIEC's en het LIEC niet meer weg te denken uit het hart van de ondermijningsaanpak. Een hart waarin de samenwerking met en tussen de convenantpartners wordt bevorderd en ondersteund. En waarin gedreven professionals voortdurend hun bijdrage leveren aan een krachtig optreden tegen ondermijnende criminaliteit.

Deze fase vroeg er ook om onszelf onder de loep te nemen. Vanuit de portefeuille Sterk Merk is gewerkt aan een eenduidige en nieuwe uitstraling. We namen afscheid van het logo met de uil, in ruil voor een modernere huisstijl waarin de verbinding centraal staat. Met RIEC-LIEC als verbindende en versterkende kennis- en informatiepartner in een krachtig netwerk. Lokaal en regionaal geworteld, landelijk verbonden. Samen zetten we ons met volle energie in voor een weerbare overheid en een veilige samenleving.

In dit jaarverslag nemen we u met plezier mee in onze werkzaamheden op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Naast de doorontwikkeling van bestaande instrumenten en diensten hebben er in 2023 diverse vernieuwingen en ontwikkelingen plaatsgevonden. De genoemde resultaten worden behaald met en door de samenwerkende partners uit het samenwerkingsverband. Dat is geen vanzelfsprekendheid. Naast een gezamenlijk belang heeft elke partner ook haar eigen opdrachten, doelen en capaciteit. De inzet op de gemeenschappelijke inspanningen verdient dan ook grote waardering. Van korte afstemming tot langdurig onderzoek, er wordt veel van het samenwerkingsverband gevraagd. Dit vraagt om een diepgeworteld besef dat ondermijnende criminaliteit om een integrale aanpak vraagt, maar ook om onderling vertrouwen en een relatie die nu en dan tegen een stootje moet kunnen. En bovenal om het elkaar steeds weer willen en kunnen vinden in het gezamenlijke: samen overleggen, samen falen, samen leren en samen successen behalen. Deze inspanningen zien we renderen in mooie resultaten.

De resultaten uit 2023 bieden zonder meer een stevige basis voor het komende jaar. En met de mogelijkheden voor een structurele inzet op de verdere versterking van het RIEC-LIEC-bestel zijn de vooruitzichten positief. Tegelijk staan ook criminelen niet stil. De ondermijnende criminaliteit groeit en evolueert en in het bestrijden hiervan zijn er hindernissen te nemen. Om mooie resultaten te behouden en daadkrachtig op te kunnen treden is het nodig om over de eigen organisaties heen te blijven kijken en aandacht te hebben voor het geheel van de samenwerking. Een goed op elkaar afgestemd netwerk met voldoende capaciteit bij de

uitvoeringsorganisaties is essentieel. Evenals een weerbare samenleving en het oplossen van knelpunten in gegevensdeling. We zijn trots op wat we al hebben bereikt, maar nog lang niet klaar.

Ik wens u veel leesplezier.

Nadine Vaes

Hoofd LIEC

1 RIEC-LIEC-bestel

1.1 Wat we doen

De tien Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's) en het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum (LIEC) vormen samen een landelijk dekkend netwerk dat partners ondersteunt bij de integrale (waaronder bestuurlijke) aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit.

Het doel van die ondersteuning is om de samenwerking tussen en met partners te stimuleren en de overheid en maatschappij weerbaarder te maken tegen ondermijning.

De RIEC's en het LIEC spelen een cruciale rol bij het tegengaan van criminele ondermijning in de samenleving door het ondersteunen van overheids- en maatschappelijke instanties. De RIEC's doen dit op lokaal niveau. Het LIEC ondersteunt de RIEC's bij de shared service taken en speelt een verbindende rol tussen de RIEC's en (internationale) partners. Het RIEC-LIEC-netwerk richt zich met name op het vergroten van bewustwording bij zowel overheidsinstanties als private partijen over ondermijningsproblematiek, het versterken van samenwerking binnen de overheid en met publiek-private partners, en het delen van kennis en expertise over de aanpak van ondermijning.

1.2 Over de RIEC's

De tien¹ RIEC's zijn:

1. RIEC Noord-Nederland
2. RIEC Oost-Nederland
3. RIEC Midden-Nederland
4. RIEC Noord-Holland
5. RIEC Amsterdam-Amstelland
6. RIEC Den Haag
7. RIEC Rotterdam
8. Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland²
9. RIEC Limburg³

Het hoofddoel van het RIEC-LIEC samenwerkingsverband is gericht op het behalen van resultaten door middel van een doelgerichte aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit op zowel lokaal als regionaal niveau.

1 In februari 2023 is RIEC Caribisch Nederland (CN) middels een pilot fase toegetreden tot het RIEC-LIEC-bestel. In 2025 wordt gekeken of RIEC CN een meer permanente rol krijgt in het RIEC-LIEC-bestel.

2 Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland bestaat uit twee RIEC's, namelijk RIEC Zeeland West-Brabant en RIEC Oost-Brabant.

3 Het EURIEC is een onderdeel van het RIEC Limburg. Het EURIEC richt zich op de grensoverschrijdende bestuurlijke aanpak van ondermijning. Lees [hier](#) meer informatie over het EURIEC.

Aangezien georganiseerde ondermijnende criminaliteit doorgaans diepgeworteld is op lokaal niveau, begint de aanpak ervan in principe altijd op lokaal niveau. De RIEC's fungeren hierbij als centraal informatiepunt voor casuïstiek voor regionale partners. Daarnaast stellen de RIEC's handhavingsadviezen op en coördineren de samenwerkende partners binnen het RIEC projectmatig bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en fiscale interventies.

1.3 Over het LIEC

Het LIEC fungeert als het verbindingspunt tussen de RIEC's en landelijke partners, waarbij het ontwikkelingen op het gebied van ondermijning signaleert en inventariseert. Wanneer er sprake is van problematiek die de lokale of regionale grenzen overstijgt, faciliteert het LIEC een verbinding tussen de RIEC's en landelijke of internationale partners, met een gecoördineerde aanpak op nationaal of internationaal niveau.

Het LIEC ondersteunt de RIEC's bij shared service taken die essentieel zijn voor het RIEC-LIEC-bestel. Hiervoor levert het LIEC gespecialiseerde diensten en advies op informatievoorziening, communicatie, juridische zaken en ICT. Daarbij werkt het LIEC ook nauw samen met de landelijke partners. In 2023 is daar nog iets bijgekomen; ondersteuning op de RIEC-LIEC portefeuilles Het LIEC ondersteunt op de overkoepelende RIEC-LIEC portefeuilles, waaronder mensenhandel, bestuurlijke weerbaarheid en jonge aanwas.

Een nadere toelichting op de shared service taken van het LIEC is in de volgende paragraaf weergegeven.

1.3.1 Shared Service Taken van het LIEC

ICT

Naast het beheer van RIEC-IS en fileshare heeft 2023 voornamelijk in het teken gestaan van het programma Vernieuwing Informatievoorziening. Binnen dit programma werd in 2023 gewerkt aan de voorbereidende werkzaamheden voor het uitfaseren van RIEC-IS en Fileshare en het in beheer nemen van een nieuw RIEC-systeem.

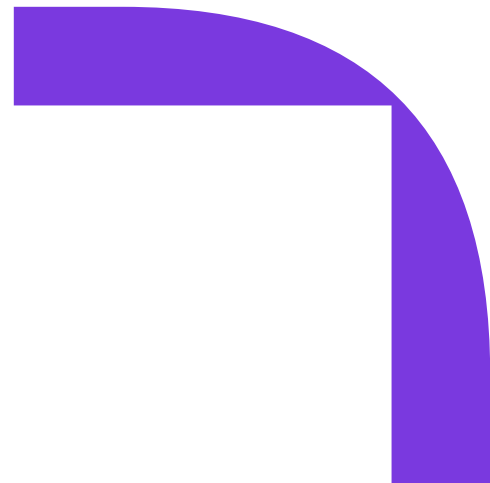
Vernieuwing Informatievoorziening

Het verzamelen, delen en analyseren van informatie is een kernactiviteit voor het RIEC-LIEC-bestel. De mogelijkheden van de informatievoorziening groeien voortdurend in hoog tempo, maar tegelijk groeien ook de risico's op schending van privacy en het ongewenst lekken van informatie. De techniek achter de huidige informatievoorziening in het RIEC-LIEC-bestel is verouderd en kan in de toekomst onvoldoende blijven voorzien in de combinatie van groei, vernieuwing, privacy, transparantie en beveiliging.

In 2020 is besloten om de informatievoorziening te vernieuwen in een samenwerking tussen RIEC-partners. Na consultaties en een proof of concept is in 2022 door inhoudelijk betrokkenen geconcludeerd welke functionaliteit gewenst is voor het vervangen van het bestaande RIEC-IS. Eind 2022 is het programma Vernieuwing

Informatievoorziening van start gegaan en is de kern van een programmaorganisatie neergezet. In 2023 is het programma verder ingericht, onder andere met drie deelprojecten, een adviesraad en een kernteam. De programma opzet is getoetst in het kader van een CIO-oordeel, wat heeft geleid tot een aantal aanvullingen op de programma-aanpak. Omdat in 2022 duidelijk werd dat de IT-ambities van 1 smart overheid niet regionaal konden worden waargemaakt zijn doelstellingen, ideeën, kennis en budget zoveel mogelijk overgeheveld naar het landelijk programma Vernieuwing Informatievoorziening.

Inhoudelijk zijn de hoofdlijnen voor de beoogde informatievoorziening uitgewerkt in de vorm van Project Start Architectuur en een tweetal programma's van eisen waarmee in detail benodigde IT-componenten zijn uitgevraagd bij potentiële partners (leveranciers binnen en buiten de overheid). In het proces van ontwerpen en uitwerken zijn ook belangrijke uitgangspunten voor informatiebeveiliging en inkoopstrategie vastgelegd. Voor het zaakstelsel is een werkgroep (product owner team) samengesteld om in het komende jaar de inrichting van het nieuwe zaakstelsel verder vorm te geven. Voor de analysefunctionaliteiten is een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd van de behoeften en wensen bij ieder van de RIEC's. In het komende jaar wordt – mede op basis van deze inventarisatie – een ontwerp en een planning voor analysefunctionaliteit in detail uitgewerkt,

waarna ook voor dit onderwerp verwerving en realisatie van start kunnen gaan.

De aanloop en inrichting van het programma heeft meer tijd kost dan verwacht. Inmiddels is de marktvraag van IT-componenten in gang gezet en wordt de start van realisatie en inrichting van de informatievoorziening voorbereid.

Communicatie

Vanuit de portefeuille Sterk Merk is in 2023 gewerkt aan een efficiënte samenwerking en een eenduidige uitstraling. Hiervoor werden een nieuwe RIEC-LIEC merkidentiteit en merkdesign ontwikkeld en geïmplementeerd. Onderdeel hiervan is de nieuwe RIEC-LIEC pay-off 'Samen slimmer tegen ondermijnende criminaliteit'. Daarnaast werkten de communicatieadviseurs ook in het landelijke RIEC-LIEC communicatieoverleg samen aan een efficiënte samenwerking door het afstemmen van communicatielijnen en -werkzaamheden. Het LIEC is verantwoordelijk voor de coördinatie en het voorzitten van dit overleg, het beheer van de landelijke communicatiekanalen, het bijwonen van landelijke overleggen en de ondersteuning op diverse publicaties waaronder het RIEC-LIEC jaarverslag en het online RIEC-LIEC magazine Code Geel. Op het gebied van evenementen organiseert het LIEC de landelijke bijeenkomsten zoals de

jaarlijkse RIEC-LIEC medewerker dag, de introductiebijeenkomsten voor nieuwe RIEC-LIEC medewerkers, de maandelijkse online koffiebrandstof bijeenkomsten en de RIEC-LIEC Analyse- en Onderzoeksdag.

Juridisch advies

Een van de belangrijkste randvoorwaarden voor de informatie-uitwisseling in het RIEC-LIEC-bestel is privacybescherming, de rechtmatigheid van gegevensverwerkingen en uitwisseling van persoonsgegevens. Het LIEC heeft de taak de partners en de RIEC's te adviseren over de mogelijkheden van veilige en rechtmatige informatiedeling onder het RIEC-LIEC-convenant en de randvoorwaarden en waarborgen daarbij. Deze adviezen worden in samenspraak met de (landelijke) partners tot stand gebracht. Dit vraagt veel inzet en vergt continu onderhoud. In 2023 is onder meer gericht op juridische advisering ten behoeve van de IV-vernieuwing, het afdoen van WOO- en AVG-verzoeken, en het geven van input op nieuwe wet- en regelgeving zoals de WGS.

1.3.2 LIEC instrumenten

Het LIEC beheert een aantal belangrijke instrumenten in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit, die zorgen voor een innovatieve aanpak en een effectieve integrale samenwerking. De meest ingezette instrumenten zijn de Landelijke Fenomeentafels, de LIEC Field Lab Hub en het Landelijk loket Bestuurlijke Signalen. Daarnaast wordt in de vorm van leren en ontwikkelen een aantal belangrijke producten aangeboden, zoals e-learnings en workshops, die ondersteunend zijn aan de instrumenten of het bestel als geheel. In hoofdstuk 2.1 worden de landelijke instrumenten nader toegelicht.

Het LIEC heeft als taak om het netwerk voor de aanpak van ondermijning te verkennen, verbinden en versterken. Dit wordt bereikt door het verbinden van beleid en uitvoering, op zowel regionaal als nationaal niveau, en door het beschikbaar stellen van kennis en expertise aan het netwerk. Op deze manier draagt het LIEC bij aan het vermogen van het netwerk om ondermijnende criminele processen op een systematische en duurzame wijze te verstoren en de weerbaarheid van de samenleving tegen ondermijning te vergroten. In gevallen van criminaliteitsproblemen die de regiogrenzen overstijgen, zoals bij criminele motorbendes, coördineert het LIEC de landelijke aanpak via de Landelijke Fenomeentafels. Het LIEC biedt hierbij specialistische ondersteuning aan de RIEC's, onder andere op het gebied van juridisch advies, communicatie en informatievoorziening.

1.4 Over de samenwerking met onze partners

De RIEC's bestaan uit de samenwerkende partners in het samenwerkingsverband. De RIEC-bureaus en het LIEC bevorderen en ondersteunen de samenwerking tussen convenantpartners.

Er wordt op verschillende manieren samengewerkt:

1. Overheidsinstanties op verschillende niveaus binnen het RIEC-LIEC-convenant en privacy-protocol. Convenantpartners zijn:
  - Gemeenten
  - Provincies
  - Belastingdienst

- Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD)
- Douane
- Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA)
- Politie
- Koninklijke Marechaussee (KMar)
- Openbaar Ministerie
- Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)
- Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)

Daarnaast wordt ook samengewerkt met;

2. Private partijen, waaronder bedrijven, brancheorganisaties en maatschappelijke organisaties, die een rol spelen bij het tegengaan van ondermijning en het bevorderen van een veilige samenleving.
3. Publiek-private samenwerkingsverbanden (waaronder PVO's) die zich inzetten voor een integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit, waarbij zowel overheid als private sector betrokken zijn.
4. Kennisinstellingen en experts op het gebied van ondermijning, die waardevolle inzichten en expertise leveren voor het ontwikkelen en uitvoeren van effectief beleid en interventies.
5. Internationale samenwerkingsverbanden die de aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit en de uitwisseling van informatie en best practices faciliteren o.a. EURIEC en ENAA (European Network on the Administrative Approach).

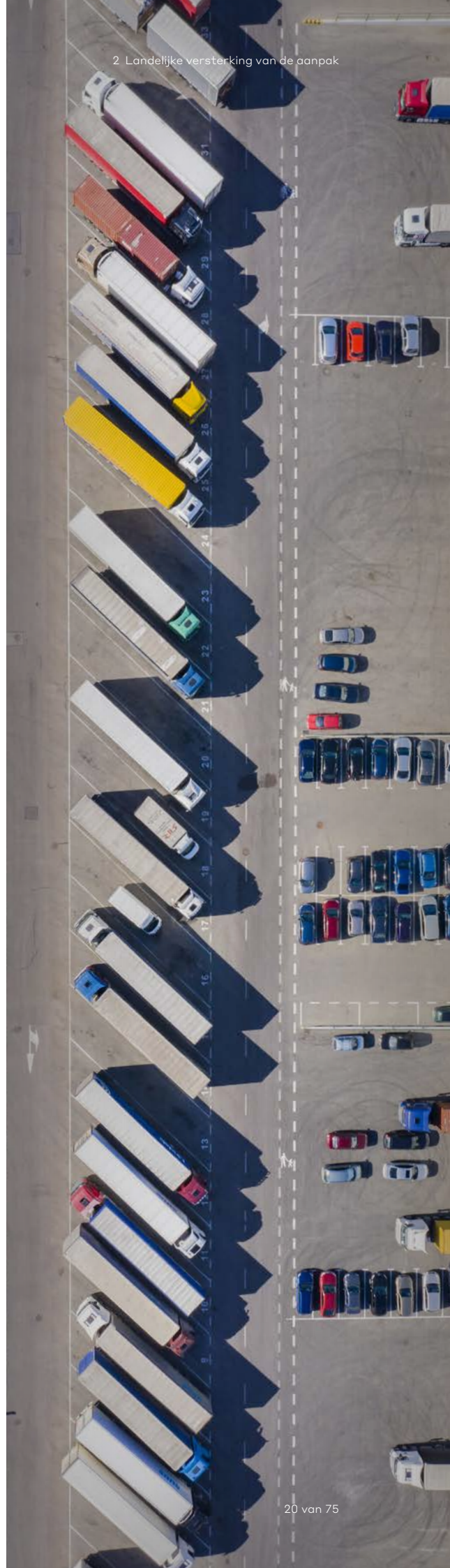
2 Landelijke versterking van de aanpak

Dit hoofdstuk gaat in op de versterking van de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit door het kabinet, RIEC-LIEC en partners.

Ondermijnende criminaliteit in Nederland blijft een groeiend probleem dat zich voortdurend ontwikkelt, zowel in uitingsvormen als in volume en internationale reikwijdte. Het gaat gepaard met een parallelle criminele economie en vormt een serieuze bedreiging voor de veiligheid en integriteit van de Nederlandse samenleving en rechtsstaat. Om die reden heeft het kabinet Rutte III een speerpunt gemaakt van de versterking van de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit. Voor de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit is inmiddels jaarlijks structureel 694 miljoen euro beschikbaar. Vanaf 2022 ontvangen de RIEC's en het LIEC gezamenlijk 54 miljoen euro per jaar ter versterking van de aanpak. Waren in 2022 al de eerste contouren zichtbaar, in 2023 zijn forse stappen gezet als het gaat om versterking van de regionale aanpak. Niet alleen per individueel RIEC zoals in hoofdstuk 3 valt te lezen, maar ook in diverse landelijke trajecten die in samenwerking met de partners worden geïnitieerd. In 2023 zijn ook stappen gezet als het gaat om samenwerking met SKC en NSOC.

2.1 Landelijke instrumenten en resultaten

Om georganiseerde ondermijnende criminaliteit innovatief, integraal en duurzaam aan te pakken beheert het LIEC een aantal landelijke instrumenten. Deze instrumenten brengen partners samen, werken knelpunten op naar het juiste niveau en leiden tot concrete interventies. Hieronder de belangrijkste resultaten van deze landelijke instrumenten in 2023.

2.1.1 Organized Crime Field Labs

Sinds 1 april 2023 is het instrument van de Organized Crime Field Labs (OCFL), dat sinds 2014 is toegepast op diverse complexe veiligheidsproblemen, ondergebracht bij het LIEC. Drie medewerkers met veel ervaring op het gebied van coachen en doceren in- en organiseren van verschillende labs zijn tijdelijk in dienst getreden bij het LIEC. Gedurende de periode van 4 jaar worden de OCFL-programma's doorontwikkeld en wordt ingezet op verankering van de methodieken bij organisaties in het werkveld van de aanpak van ondermijning. In dit eerste jaar zijn zij daarbij tijdelijk bijgestaan door een tweede programmamanager die zich vooral over de financieringsstructuur heeft ontfermd. Zij doen dit vanuit de 'LIEC Field Lab Hub'.

Deze Field Lab Hub richt zich – vanuit de centrale plek van het LIEC – op het bevorderen van een systeemverandering in de wijze waarop integraal wordt samengewerkt aan onoplosbare problemen. Zij doen dit door professionals in het veiligheidsdomein te leren hoe integraal samen te werken in tijdelijke 'teams' en hoe je strategische interventies kunt ontwikkelen voor complexe veiligheidsproblemen. In 2023 zijn de eerdere OCFL-programma's bekeken en doorontwikkeld en zijn 3 nieuwe programma's ontworpen: één voor teams, één voor mensen die individueel willen instappen en één programma dat vooral gericht is op het samen met alumni genereren van interventiestrategieën voor acute veiligheidsproblemen (de zogenaamde Speedlabs). Voor de doorontwikkeling van de programma's wordt nauw contact onderhouden met de oorspronkelijke oprichters van het 'Organized Crime Field Lab'. In 2023 zijn 5 programma's gedraaid, met in totaal bijna 300 deelnemers.

De resultaten van de labs van 2023 tonen aan dat deelnemers actief hebben bijgedragen aan innovatieve aanpakken van veiligheidsproblemen. Deze aanpakken zijn geïnitieerd door de teams en hebben geleid tot concrete acties die problemen zichtbaar hebben gemaakt, kwetsbaarheden bloot hebben gelegd en nieuwe interventiemethoden hebben uitgetest. Bovendien hebben de labs bijgedragen aan het vergroten van het netwerk van coaches en trainers en aan het verbinden van de praktijk met de wetenschap.

In 2024 zullen de programma's verder worden doorontwikkeld, zal de pool met coaches en trainers worden verbreed en zal toegewerkt worden naar een online omgeving waar mensen die werkzaam zijn in het veiligheidsdomein niet alleen informatie kunnen vinden over nieuwe, aankomende OCFL, maar waar onder andere ook de interventies van de teams uit 2023 kunnen worden geborgd. Op die manier wordt de zichtbaarheid van niet alleen de Field Lab Hub, maar ook van de resultaten van de teams vergroot. De Field Lab Hub beoogt om in 2024 in elk geval 8 programma's te draaien, aangevuld met een opleiding van nieuwe coaches en een opleiding voor mensen die een deel van de principes ook zelf in de eigen organisatie willen uitleren. Daarnaast zal gestart worden met een traject waar een zestal nieuwe, Nederlandstalige 'cases' uit moet komen, gebaseerd op ervaringen van eerdere OCFL Teams die in het curriculum gebruikt kunnen gaan worden in plaats van de thans gebruikte, veelal Amerikaanse cases. Op die manier worden lessen van eerdere OCFL Teams niet alleen geborgd, maar zelfs actief ingezet in het curriculum.

Daarnaast zijn gesprekken gevoerd om structurele programmeerlijnen voor de komende jaren te ontwikkelen, gericht op zowel teams als individuen.

Het jaar 2023 markeert een belangrijke eerste stap in de ontwikkeling van de 'OCFL methode' en de borging ervan binnen het LIEC.

2.1.2 Landelijke Fenomeentafels

De Landelijke Fenomeentafels (LFT's) zijn een onmisbaar instrument om criminele fenomenen integraal en publiek-privaat aan te pakken. De lopende tafels op het gebied van Outlaw Motorcycle Gangs en ondermijning in de vastgoedketen zijn hier het bewijs van. In 2023 vond een verkenning plaats om op het onderwerp transport en logistiek tot een LFT te komen.

Iedere LFT wordt aangestuurd door een Landelijk Strategisch Overleg (LSO) wat bestaat uit een kerngroep van deelnemende publieke en private partners. De werkgroepen van een LFT,

bestaande uit tactische- en operationele experts, geven uitvoering aan de acties die voortkomen uit de strategie van de LFT.

Dit instrument wordt verder ontwikkeld. Dat betekent dat er gericht wordt onderzocht hoe er nog meer kan worden aangesloten bij de behoefte van de partners. Een overweging daarbij is om de tafels wendbaarder te maken en meer kort-cyclisch. Zodoende kunnen de tafels ook aansluiten en ondersteunen bij meer bovenregionale vraagstukken, wat lessen geeft voor de landelijke aanpak.

LFT Outlaw Motorcycle Gangs

Met het tienjarig bestaan van de LFT OMG in 2022, is in 2023 de samenwerking op de landelijke integrale aanpak Outlaw Motorcycle Gangs/ Outlaw Gangs (OMG/OG) doorgezet. Door veranderingen van het fenomeen alsook de verminderde zichtbaarheid van de OMG -problematiek is nodig gebleken dat blijvende inzet cruciaal is. Om bestendig effectief te zijn is de strategie ten aanzien van de landelijke integra-

le aanpak OMG/OG 2023 herijkt. Middels het uitvoeren van verkenningen is opgehaald welke behoeften er qua samenwerking en informatiepositie bij de partners leven en op welke manier de integrale samenwerking vruchtbare bodem houdt zodat de partners zich kunnen blijven committeren om de strategie ten aanzien de problematiek uit te voeren.

In de uitvoering van de herijkte landelijke strategie zijn de RIEC's cruciaal. Zij staan in nauw contact met de partners ten aanzien van het fenomeen, waardoor vroegtijdig kan worden gereageerd en interventies kunnen worden ingezet. Daarnaast adviseren en ondersteunen zij de partners, waaronder de gemeenten.

Het LIEC blijft een rol spelen in de verbinding tussen landelijk en regionaal niveau, maar ook in het positioneren van partners. Ten aanzien van het delen van kennis en kunde is vanuit de landelijke werkgroep ingezet op het updaten van de handreikingen. Gedurende 2023 is er een integrale testcase met de convenantpartners geweest met daarbij de nodige resultaten. De best practices uit de inzet worden in de vorm van praktische handreikingen verwerkt en beschikbaar gesteld voor de partners. Daarnaast zijn door het LIEC twee thematische bijeenkomsten voor diverse doelgroepen georganiseerd om ervaringen te delen en toe te lichten hoe de operationalisatie van de herijkte strategie plaats zal vinden.

LFT Ondermijning in de vastgoedketen

De LFT Ondermijning in de vastgoedketen is een publiek-private samenwerkingsvoorziening vanuit het LIEC, gericht op de aanpak van ondermijning in de vastgoedketen. Deze LFT heeft als doel om de overheid en de vastgoedsector weerbaarder te maken tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Deelnemers aan de LFT Vastgoed zijn Belastingdienst, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, Bureau Financieel Toezicht, CCV, Dekenberaad Orde van Advocaten, FIOD, FIU-NL, Functioneel Parket Openbaar Ministerie, Gemeente Amsterdam, Gemeente Groningen, Gemeente Rotterdam, Gemeente Tilburg, iCOV, KNB, Landelijk Bureau Bibob, Ministerie van Justitie en Veiligheid, politie, NVM, PVO-NL, RIEC Amsterdam-Amstelland, RIEC Den Haag, RIEC Noord-Nederland, RIEC Oost-Nederland, RIEC Rotterdam, Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland, Vastgoedpro, VBO, VNO-NCW, Bureau Toezicht Wwft en Zicht op Ondermijning.

In 2023 zijn meerdere expertbijeenkomsten en strategische overleggen georganiseerd om kennis, expertise, handelingsperspectieven, trends en knelpunten met elkaar te delen. Daarnaast heeft de LFT gewerkt aan verschillende acties die zien op met name malafide verhuur. Gaandeweg is er ook werk gemaakt van acties op het gebied van malafide speculatie en transformatie van vastgoed en gegevensdeling. Een aantal concrete activiteiten waaraan door de LFT Ondermijning in de vastgoedketen is gewerkt zijn:

- In 2023 heeft de LFT het Strategisch Beeld Ondernijning & Vastgoed⁴ opgeleverd. Naast inzicht biedt dit beeld handelingsperspectief (interventiemogelijkheden verschillende partners). De kennis en krachten zijn gebundeld om alle partners in deze aanpak te kunnen ondersteunen in het weerbaarder worden tegen ondernijning in de vastgoedketen.
- De LFT heeft het ondernijningsperspectief ingebracht bij de ontwikkeling van het wetsvoorstel goed verhuurderschap (BZK). Dit heeft eraan bijgedragen dat de risico's van ondernijnende criminaliteit voor verhuurders onderdeel zijn geworden van de communicatie over deze nieuwe wet (bijv. toepassing vergunningsplicht). Daarnaast is in 2023 een traject ingezet om te bekijken wat de mogelijkheden zijn om alsnog ook regels te stellen voor verhuurders die helpen om ondernijning tegen te gaan.
- Er is advies gegeven aan de staatssecretaris van Financiën over de ondoorzichtige belastingheffing (box III) bij verhuur van panden, wat witwassen vergemakkelijkt. Hierbij heeft de LFT voorgesteld dat het toepassen van werkelijk rendement en een administratieplicht kan helpen om deze witwasrisico's te verminderen. Dit laatste staat inmiddels opgenomen in het conceptwetsvoorstel dat de staatssecretaris eind 2023 in consultatie heeft gebracht.
- De LFT heeft verschillende knelpunten rond informatiedeling gesignaleerd, nader onderzocht en afhankelijk van de uitkomsten zijn/worden deze knelpunten bij relevante gremia/partners geadresseerd met

als doel deze knelpunten weg te nemen (o.a. rond pandsluitingen, hypotheekfraude en de sociale huursector).

- Vanuit de private sector is aangegeven dat poortwachters zich niet altijd veilig voelen bij het melden van ongebruikelijke transacties. Hierbij werkt de LFT samen met de partners aan verbeterde communicatie rond het meldproces. Ook wordt bekeken welke aanpassingsmogelijkheden er nog zijn binnen het meldproces die helpen deze onveiligheidsgevoelens te verminderen.
- Samen met de makelaarsbranches is een gespreksnotitie gemaakt waarin wordt geschetst wat het belang is van beroepsregulering en welke opties hiervoor worden voorgesteld. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid heeft aan de hand van deze notitie meermaals met Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie gesproken om te bezien hoe hier verder invulling aan kan worden gegeven. Dit traject was eind 2023 nog niet afgerond.

Ilona Kalksma

(LSO-lid/Hoofd RIEC Den Haag)

De RIEC's zien in de uitvoeringspraktijk dat vastgoed een belangrijke rol speelt in de bedrijfsvoering van criminelen - bijvoorbeeld voor het huisvesten van een drugsclub of het opslaan van drugs - en ook om crimineel vermogen in te investeren of wit te wassen. Vanuit onze gezamenlijke kennis en ervaringen kijken we aan de Landelijke Fenomeentafel hoe we knelpunten kunnen oplossen of nieuwe barrières kunnen realiseren. Zo versterken we de landelijke aanpak.

⁴ Het strategisch beeld is tot stand gebracht onder leiding van de RIEC's Noord en Oost-Nederland, Den Haag en eerder ook de FIOD. Het strategisch beeld is beschikbaar voor accounthouders van het KPO.

Mooi is dat publieke en private partners hierbij nauw samenwerken. We hebben uiteindelijk allen hetzelfde doel: een veiligere samenleving.

LFT Transport en Logistiek

De LFT Transport en Logistiek is in 2023 verder verkend. Transport en logistiek is een actueel thema en er zijn inmiddels meerdere initiatieven actief. Er werd daarom samen met de publieke en private partners onderzoek gedaan naar mogelijke thema's op het gebied van transport en logistiek die geschikt zijn voor de LFT. Voorop staat dat de LFT Transport en Logistiek meerwaarde moet hebben en het de integrale samenwerking op het thema versterkt. Begin 2024 is een overzicht gemaakt van lopende landelijke en regionale initiatieven. Daarnaast wordt in de loop van het jaar de samenwerking met het SKC verkend als het gaat om de aansluiting van de LFT op mogelijke – nog op te starten – analyse.

2.1.3 Landelijk Loket Bestuurlijke Signalen

Alle partners die betrokken zijn bij de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit kunnen een bestuurlijk signaal indienen bij het LIEC, waar het Landelijk Loket Bestuurlijke Signalen is ondergebracht.

Het LIEC ontzorgt de partners in de aanpak van ondermijning door het proces te faciliteren. Van advies over hoe een bestuurlijk signaal dient te worden opgesteld, tot de uiteindelijke aanbieding bij de verantwoordelijke bewindspersonen. De bewindspersonen worden door het LIEC verzocht om in afstemming te reageren op het bestuurlijk signaal. Vaak worden meerdere bewindspersonen aangeschreven in een bestuurlijk signaal. De indienende partij

wordt in dat geval voorzien van een interdepartementale reactie. Daarnaast heeft het LIEC door haar functie als landelijk loket een centraal overzicht van regio-overstijgende fenomenen.

In 2023 heeft het LIEC het proces van drie bestuurlijke signalen begeleid:

In 2022 is door RIEC Noord-Holland een bestuurlijk signaal ingediend wat ziet op het misbruik van subsidies verstrekt door de Rijkdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Het LIEC heeft het bestuurlijk signaal aangeboden bij de ministers van Justitie en Veiligheid, Economische Zaken en Klimaat en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. In oktober 2023 is het bestuurlijk signaal beantwoord door de bewindspersonen.

In maart 2023 is een bestuurlijk signaal ingediend door het team Lovitura van het Fieldlab Mensenhandel. Het bestuurlijk signaal ziet op de seksuele uitbuiting van Roemeense en Moldavische vrouwen door Roemeense criminele samenwerkingsverbanden. Team Lovitura is gedurende het onderzoek tegen verschillende structurele knelpunten en kwetsbaarheden aangelopen, wat aanleiding is geweest voor het indienen van het bestuurlijk signaal.

Team Lovitura heeft in het bestuurlijk signaal ook aanbevelingen gedaan voor de aanpak van deze vorm van georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Het bestuurlijk signaal is door het LIEC aangeboden bij de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en de minister van Buitenlandse Zaken. Het bestuurlijk signaal is door de bewindspersonen beantwoord in december 2023.

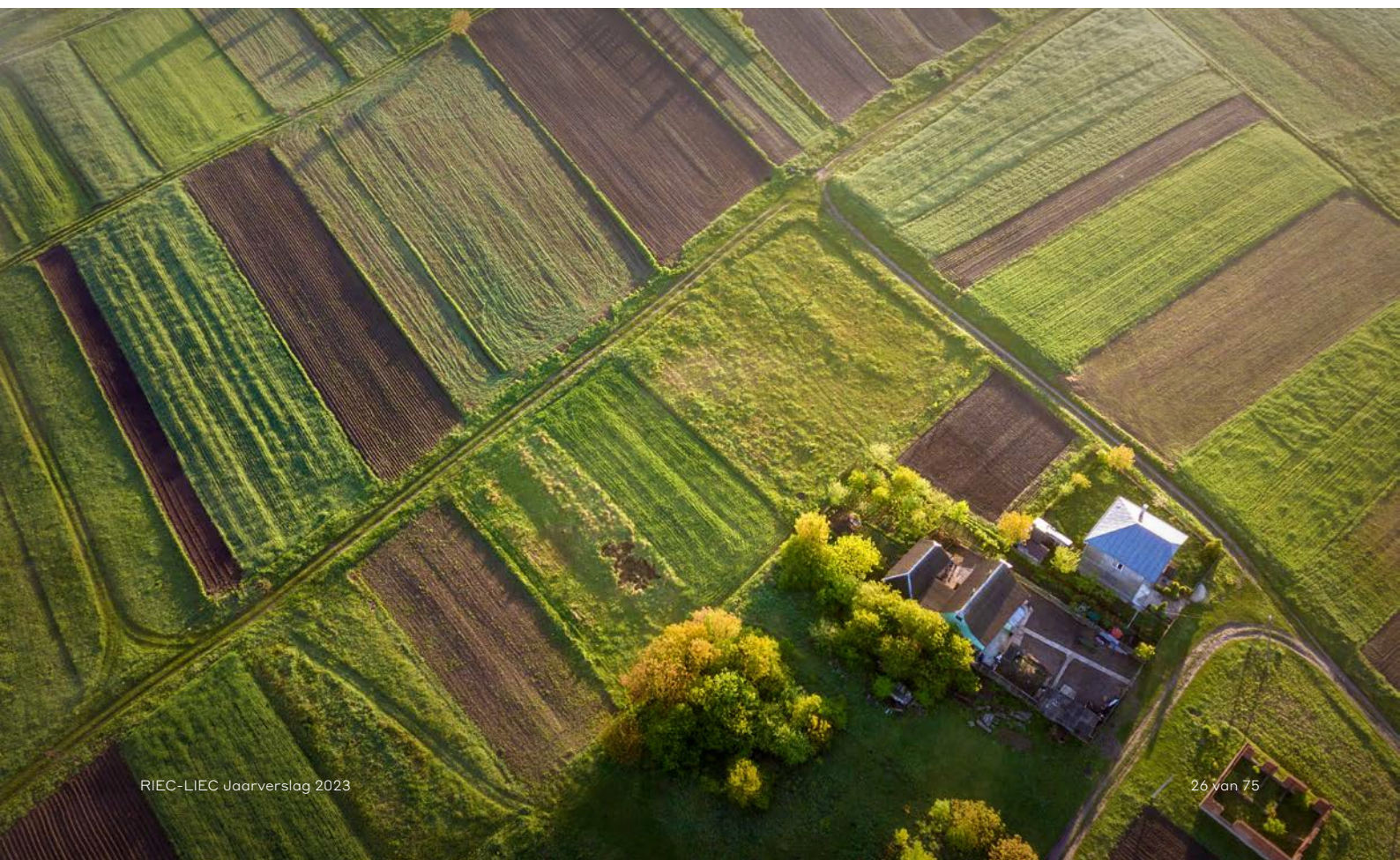
In december 2023 is het bestuurlijk signaal Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) ingediend bij

het LIEC door de Nederlandse Arbeidsinspectie, de afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) van de politie, de RIEC's Limburg en Den Haag, het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID) en het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM). Dit bestuurlijk signaal behandelt knelpunten met betrekking tot de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI). De indienende partijen stellen in het bestuurlijk signaal dat door deze knelpunten het overheidsbeleid wordt ondermijnd en handhaving wordt bemoeilijkt. Dit leidt tot zorgen over de bescherming van arbeidsmigranten voor arbeidsuitbuiting en slechte werk- en woonomstandigheden en tot zorgen over misbruik van het Burger Service Nummer (BSN) voor het verkrijgen van onrechtmatig toegang tot de arbeidsmarkt. Het bestuurlijk signaal is in januari 2024 door het LIEC aangeboden bij de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de

staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.

Bestuurlijk Signaal

Een bestuurlijk signaal vraagt op basis van feitelijkheden uit (opsporings-)onderzoeken aandacht van de verantwoordelijke bewinds- personen voor structurele knelpunten, kwets- baarheden en omissies in legale maatschap- pelijke processen die misbruikt worden voor criminele doelen. Indien mogelijk worden aan- bevelingen opgesteld om deze knelpunten en kwetsbaarheden aan te pakken. Het RIEC kan inhoudelijk bijdragen als het onderwerp aansluit bij een van de RIEC-thema's. Een bestuurlijk signaal is daarmee een onmisbaar middel in de strijd tegen georganiseerde, ondermijnende cri- minaliteit. Het vormt de schakel tussen (opspo- ring)onderzoeken en beleidsvorming.

2.1.4 Portefeuilles

Binnen het RIEC-LIEC hoofdenoverleg wordt gewerkt met portefeuilles. Portefeuilles zijn onderwerpen of thema's waarop het RIEC-LIEC-bestel gezamenlijk de inbreng organiseert. Dit kan bijvoorbeeld zijn op mensenhandel, bestuurlijke weerbaarheid of jonge aanwas. De portefeuilles worden vanuit het LIEC ondersteund door adviseurs. De hoofden RIEC-LIEC zijn opdrachtgever en één van de hoofden (of soms meerdere) is opdrachtnemer. Omdat werken met portefeuilles relatief nieuw is binnen het bestaan van het RIEC-LIEC-bestel wordt in 2024 gekeken hoe dat verder kan worden doorontwikkeld.

Hieronder meer over de activiteiten per portefeuille. Naast de gezamenlijke resultaten waren het LIEC en de RIEC's ook afzonderlijk actief op de portefeuillethema's. De kaderteksten bevatten voorbeelden van initiatieven van individuele RIEC's op deze thema's.

Portefeuille Buitengebied

De portefeuille vloeit voort uit het initiatief van RIEC Oost-Nederland en RIEC Noord-Nederland om gezamenlijk op te treden als portefeuillehouder, omdat het buitengebied één van de onderwerpen is die geprioriteerd wordt in hun regionale agenda. De RIEC-LIEC portefeuille buitengebied is een van de landelijke portefeuilles waarin alle RIEC's zijn aangesloten, met als doelstelling de kwetsbare positie van het buitengebied in Nederland te versterken tegen ondermijnende criminaliteit. Door een toekomstbestendige visie op het buitengebied te realiseren vanuit alle tien de RIEC's, werken zij samen met de netwerkpartners aan het

veilig en leefbaar houden van het buitengebied. Het eerste jaar richt zich op het verstevigen van de netwerkfunctie binnen de portefeuille en met de programmatische inrichting worden de lokale én regionale trends en ontwikkelingen landelijk bijeengebracht op een aantal subthema's binnen de portefeuille. Samen met de regionale RIEC-projectleiders en analisten wordt gewerkt aan het ontwikkelen en delen van kennis, het tegengaan van leegstand, het vergroten van het inzicht en het versterken van interventiekracht. Daarnaast worden de externe (convenant)partners die een belangrijke rol spelen in het speelveld om ondermijning in het buitengebied te bestrijden, betrokken via de Landelijke Kenniskring Buitengebied.

Samen sterk voor een veilig buitengebied

Binnen het RIEC Noord-Nederland werken de provincies Groningen, Friesland en Drenthe samen met de regionale vertegenwoordigers van de landelijke partners. De aanpak in Noord-Nederland richt zich op het versterken van de informatiepositie van partners, het vergroten van bewustwording en weerbaarheid van zowel bestuur, burgers en bedrijven en het bieden van advies en ondersteuning aan partners (waaronder kennis en capaciteit voor gemeenten en provincies). Drie door de Stuurgroep aangevoerde bestuurlijke focusthema's: (Zee)havens, buitengebied en jonge aanwas, geven richting aan de regionale aanpak.

In het buitengebied is het programma 'Samen sterk voor een veilig buitengebied' uitgerold. Het doel van dit programma is om gezamenlijk slim na te denken over hoe de expansie van drugscriminaliteit zoveel mogelijk kan worden tegengegaan en kan worden voorkomen. Deze aanpak vraagt om een samenwerking tussen

publieke partijen (overheid), maar ook om samenwerking en verbinding tussen publieke en private partijen en inwoners. Het programma bestaat uit drie onderdelen: bijeenkomst voor agrariërs, de campagne 'Niet onder mijn neus' en 'de boer op': preventieve ronden langs de erven. De activiteiten uit het programma zijn inmiddels in een groot deel van Noord-Nederland uitgevoerd of staan op de planning om uitgevoerd te worden. Daarnaast is gestart met de pilot 'Rioolwateronderzoek' met als doel te onderzoeken of dergelijk onderzoek een bijdrage kan leveren aan het vergroten van het zicht op drugsproductie in het buitengebied. De resultaten worden in 2024 opgeleverd.

Portefeuille Criminele Geldstromen

De aanpak van criminele geldstromen is van groot belang. Financieel gewin speelt een fundamentele rol bij alle vormen van ondermijnende criminaliteit. Meer inzicht krijgen in criminele geldstromen helpt bij het verstoren van het crimineel bedrijfsmodel en het afpakken van crimineel vermogen. Daarom is in het najaar van 2023 in het RIEC-LIEC hoofdenoverleg besloten om een landelijke portefeuille op te richten voor het thema criminele geldstromen in 2024.

De RIEC's hebben de afgelopen jaren al volop activiteiten ontwikkeld die nauw samenhangen met criminele geldstromen. In 2023 is er een korte uitvraag gedaan naar die activiteiten om een beeld op te halen van wat er binnen het thema speelt. Zo is er veel aandacht voor integrale (waaronder bestuurlijke) aanpak op afpakken, worden er plannen ontwikkeld rondom de versterking van de financiële aanpak en wordt de samenwerking met Financial Intelli-

gence Unit (FIU) door alle RIEC's nader verkend naar voorbeeld van de jarenlange ervaringen die sommige RIEC's hebben opgedaan. De inzet van het RIEC is effectief en heeft meerwaarde in de aanpak van criminele geldstromen, vanwege de multidisciplinaire samenwerking vanuit diverse organisaties.

De portefeuille heeft een vijfledig doel in relatie tot het tegengaan van criminele geldstromen vanuit het RIEC-LIEC-bestel:

1. Het creëren en behouden van overzicht op de verschillende lopende initiatieven vanuit de RIEC's, zodat de RIEC's en het LIEC elkaar goed kunnen vinden en verbinden waar nodig en mogelijk ter vergroting van bestaande kennis en operationele slagkracht.
2. Het organiseren en faciliteren van de onderlinge RIEC-samenwerking in relatie tot meer specifieke sub thema's, zoals witwassen, underground banking, afpakken enzovoorts.
3. Het versterken van het netwerk van de RIEC's met de ketenpartners op het gebied van criminele geldstromen. Bijvoorbeeld de samenwerking met Financial Intelligence Unit (FIU), Bureau Financieel Toezicht (BFT) en Bureau Toezicht Wwft van de Belastingdienst.
4. Het verkennen van mogelijkheden voor het verbeteren (en innoveren) van de operationele slagkracht van de RIEC-samenwerking in relatie tot criminele geldstromen, door middel van het verkennen en bespreken van lopende initiatieven, nieuwe interventiemogelijkheden en systeembarrières.
5. Het organiseren van specifieke inzichten op verzoek van externe partners in relatie tot criminele geldstromen (zoals het verzoek

van het WODC om het verstrekken van inzicht in de regionale witwasrisico's).

De portefeuille Criminele Geldstromen bevond zich in 2023 in de opstartfase. De focus lag voornamelijk op het delen van best practices, kennis en expertise, en op het verkennen van mogelijkheden om de aanpak van criminele geldstromen binnen het RIEC-LIEC stelsel te versterken. Tijdens deze verkenning is gebleken dat de nieuwe methodiek Financial Crime Scripting potentie heeft als waardevolle aanvulling op de integrale aanpak. Tevens wordt bestuurlijk afpakken gezien als een essentieel onderdeel van de aanpak van criminele geldstromen.

Job van Beekhoven, hoofd RIEC Amsterdam-Amstelland en portefeuillehouder criminele geldstromen bij LIEC-RIEC, benadrukt: "De aanpak van criminele geldstromen komt het beste tot zijn recht binnen de RIEC-samenwerking. Door het afwegen van strafrechtelijke, bestuursrechtelijke en fiscale interventies in samenwerking met alle partners, kunnen we effectief optreden tegen ondermijnende criminaliteit."

Portefeuille Integrale Informatiepositie

De portefeuille Integrale Informatiepositie streeft naar het verbeteren van de integrale informatiepositie in de RIEC-samenwerking door uniformiteit, professionalisering en innovatie. Dit draagt bij aan een dieper inzicht in georganiseerde ondermijnende criminaliteit, waardoor effectievere interventies mogelijk worden. Daarnaast bevordert het een betere, voorspel-

bare en controleerbare samenwerking binnen het proces van informatiepositie.

In 2023 is een belangrijke mijlpaal bereikt binnen het initiatief Uniformeren en professionaliseren van het intelligenceproces. Een eenduidige interpretatie van informatie delen en analyseren in de RIEC-samenwerking is ontwikkeld en geïmplementeerd in de Werkwijze Integrale Casusaanpak en het concept van Bestrijden Handhavingsknelpunten. Hierdoor kunnen RIEC-samenwerkingsverbanden uniform, transparant en conform werken, met heldere stappen, producten, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Met name de introductie van het informatieverzamelplan speelt hierbij een cruciale rol.

Om het uniforme en professionele uitvoeren van "informatie delen & analyseren" te bevorderen, worden analisten en onderzoekers ondersteund door de doorlopende opdracht Opleiden en trainen. Eind 2023 zijn de eerste intelligence-analyse cursussen gestart voor ongeveer 125 deelnemers binnen de RIEC-samenwerking. Deze cursussen omvatten Integrale Casusanalyse, Integrale Fenomeenanalyse, Analyse Informatiebehoefte, Argumenteren en Rapporteren. Deze cursussen zullen in de loop van 2024-2025 worden voortgezet en uitgebreid.

In 2023 is de opdracht Eenduidigheid in informatieverwerking verder uitgebreid door het tactisch template voor eenduidigheid in informatieverwerking verder uit te werken, te testen en de implementatie voor te bereiden. Dit template, ook wel common ground genoemd, dient als middel om te leren van casuïstiek en handhavingsknelpunten binnen de integrale RIEC-samenwerking. Het ingevulde template

biedt inzicht in trends, afwijkingen en nieuwe criminele structuren. Deze opdracht wordt in samenwerking met het Ondernijningslab 2.0 (TNO - RIEC-LIEC) uitgevoerd.

In 2023 lag de focus ook op innovatie in integrale crime scripting en geo-analyse opdrachten. Bij crime scripting is vastgesteld dat de integrale toepassing ervan leidt tot rijkere scripts en een beter begrip van criminele processen. Samenwerking met het Ondernijningslab 2.0 draagt bij aan het verbinden van integrale crime scripts. Geo-analyse is eveneens waardevol gebleken, omdat het ruimtelijke informatie in casussen, trends en ontwikkelingen inzichtelijk maakt en zo bijdraagt aan een beter begrip van ondermijnende criminaliteit.

Als onderdeel van het streven naar uniformiteit, professionalisering en innovatie in de integrale informatiepositie zijn in 2023 stappen gezet om een Community of Practice RIEC Intelligence op te richten. Op de analyse- en onderzoeksdag in maart 2023 stond het thema Connecting the dots centraal, waarbij kennisuitwisseling en netwerken centraal stonden. Vakgroepen zijn opgericht voor integrale crime scripting en geo-analyse, en er is begonnen met het verzamelen van onderzoeken naar georganiseerde, ondermijnende criminaliteit om deze beschikbaar te stellen aan de community.

Tot slot is in 2023 nauw samengewerkt tussen de portefeuille Integrale Informatiepositie en Vernieuwing Informatievoorziening Integrale Analyse om de functionaliteiten van de nieuwe informatievoorziening te realiseren

Growshopaanpak

Door betrokken ketenpartners kunnen signalen over (leveranciers van) growshops worden aangebracht om integraal te interveniëren. RIEC Rotterdam faciliteert in de aanpak door partners en expertise bijeen te brengen om gezamenlijk te komen tot een op maatwerk gerichte interventie. Deze interventie is gericht op de betreffende (leverancier van) growshops. Om deze succesvol aan te pakken is goede voorbereiding bij integrale controles van growshops cruciaal. Op die manier kan het beste gebruik worden gemaakt van de beschikbare bestuurlijke, fiscale en strafrechtelijke middelen.

Zo is in 2023 in één van de districten in de regio Rotterdam gestart met de voorbereiding voor de aanpak van een vermoedelijke leverancier van growshops. Uit informatie van een van de RIEC-partners blijkt dat betrokkene inderdaad aan growshops levert. De politie heeft de spullen die herkenbaar waren als puur te gebruiken voor de hennepcultuur of voorbereidingshandelingen daarvan (artikel 11 a Opiumwet, voorbereidingshandelingen voor professionele hennepcultuur) in beslag genomen en vernietigd. Voor enkele feiten heeft de NVWA een boete kunnen opleggen, omdat betrokkene handelt in producten zonder daartoe de juiste papieren te hebben.

De gemeente heeft op basis van de informatie van de politie een bestuurlijke maatregel kunnen opleggen. Deze actie heeft voor verschillende partners in integraal verband een mooi resultaat opgeleverd en biedt een blauwdruk voor eventuele toekomstige zaken (ook voor andere gemeenten).

Portefeuille Actualiseren werkprocessen

De portefeuille Actualiseren werkprocessen richt zich op het herzien van drie van de vier werkprocessen beschreven op riec.nl:

1. Integrale casusaanpak,
2. Handhavingsknelpunten,
3. Wijk- en gebiedsscan/nulmeting

Door samen te werken met landelijke partners zoals het Openbaar Ministerie, de politie, de Belastingdienst, NLA en RIEC-LIEC streeft de portefeuille naar een uniforme manier van werken. Dit bevordert voorspelbaarheid en transparantie in de integrale samenwerking, zowel binnen als buiten het bestel. Bovendien leidt dit tot duidelijke (informatie)producten, wat essentieel is voor een effectief IV-systeem dat kan communiceren met partner-systemen.

In juni 2023 heeft de portefeuille Actualiseren werkprocessen de eerste werkwijze, de Werkwijze Integrale Casusaanpak, voorgelegd aan de Stuurgroep LIEC ter goedkeuring. Deze werkwijze omvat zes stappen:

1. Indienen signaal
2. Verkennen
3. Informatie delen & analyseren
4. Uitvoeren
5. Evalueren
6. Afsluiten

Elke stap van de werkwijze is gedetailleerd beschreven voor wat betreft inhoud, actoren en input/output. Daarnaast zijn er tips en trucs, logvereisten en vermelde hulpmiddelen voor elke stap. In de loop van 2024 wordt de werkwijze voor het bestrijden van handhavingsknelpunten afgerond. Voor de procesbeschrijving van de gebieds- en wijkscan/nulmeting is vastgesteld dat eerst een advies moet worden geformuleerd over de manier waarop een werkwijze kan worden opgesteld, rekening houdend met

de komst van de WGS. In samenwerking met de portefeuille Leren & Ontwikkelen zal er specifieke aandacht zijn voor een uniforme manier van werken in de integrale samenwerking door het ontwikkelen van een basisopleiding voor RIEC-LIEC convenantpartners.

Portefeuille Jonge aanwas

In 2023 is een uitvoeringsplan jonge aanwas opgesteld. Met drie doelen:

1. Het versterken van de samenwerking op het thema tussen de RIEC's.
2. De positie van de landelijke projectleiders versterken.
3. De landelijke projectleiders landelijk positioneren op dit thema voor zowel de eigen collega's als voor de samenwerkingspartners.

Dit is gedaan door het afgelopen jaar een toekomstbestendige visie op het thema jonge aanwas te realiseren vanuit de RIEC's, met in achtname van de regionale positie en sturing op dit thema in samenwerking met de partners. In het afgelopen jaar zijn er vele ontwikkelingen geweest op het thema en zijn nieuwe initiatieven ontstaan, waaronder de komst van het programma Preventie met Gezag (PmG). Hiermee wordt zowel regionaal als landelijk vanuit het RIEC-LIEC verband de verbinding gezocht.

De landelijke projectleiders blijven zich ontwikkelen, wisselen ervaringen uit en ondersteunen elkaar waar nodig, zowel binnen de regio's als landelijk. De landelijke projectleidersgroep jonge aanwas heeft in 2023 wederom goed samengewerkt en dit heeft onder andere geresulteerd in het uitvoeringsplan jonge aanwas zoals

hierboven beschreven. Naast de genoemde gezamenlijke landelijke samenwerking, is in de regio's het afgelopen jaar voornamelijk sterk ingezet op het ondersteunen en versterken van lokale aanpakken op het gebied van jonge aanwas. Ook zijn er mooie regionale projecten en interventies uitgerold. Een aantal voorbeelden van projecten en interventies in de verschillende regio's zijn: #crimitalk, pilot Master My Moral Mind (M4) en de e-learning BUIT voor professionals.

In 2024 zal er gezamenlijk uitvoering gegeven worden aan het uitvoeringsplan. Regionale plannen zijn leidend, maar vanuit het uitvoeringsplan ligt de focus op onder andere het steviger positioneren van het landelijk projectleiders netwerk richting partners door een duidelijke koers en visie en de verbinding tussen Preventie met Gezag (PmG) aanpak en RIEC-LIEC aanpak.

BUIT voor professionals

In 2023 heeft RIEC Noord-Holland gewerkt aan de e-learning BUIT voor professionals. Zij sloegen voor deze e-learning de handen ineen met Fier, maar ook CKM en het Rode Kruis droegen bij.

BUIT voor professionals is een beknopte en praktische e-learning voor professionals die met jongeren werken: op school, op straat, in de zorg of waar dan ook. In de e-learning BUIT voor professionals:

1. Krijgen ze meer kennis over criminele en seksuele uitbuiting onder jongeren.
2. Leren ze hoe ze signalen kunt herkennen.
3. Leren ze wat je met die signalen kunt doen en welke partners je daarbij kunt betrekken.

Waar werken we naartoe?

“In 2026 hebben alle eerstelijns professionals in Nederland die met jongeren werken de e-learning BUIT voor professionals gevolgd! Op die manier willen we ervoor zorgen dat uitbuitings-situaties onder jongeren voorkomen worden of sneller wordt gestopt.” Onze professionals kunnen namelijk het verschil maken voor jongeren!

Op 7 november lanceerden onze bestuurlijk ambassadeur, burgemeester van Koggenland Monique Bonsen-Lemmers, en de bestuurder van Fier Anke van Dijke, de e-learning in de Stoomhal in Wormer, in aanwezigheid zo'n 100 professionals uit het land. In een maand tijd is de e-learning al gevolgd door zo'n 400 professionals! De eerste reacties:

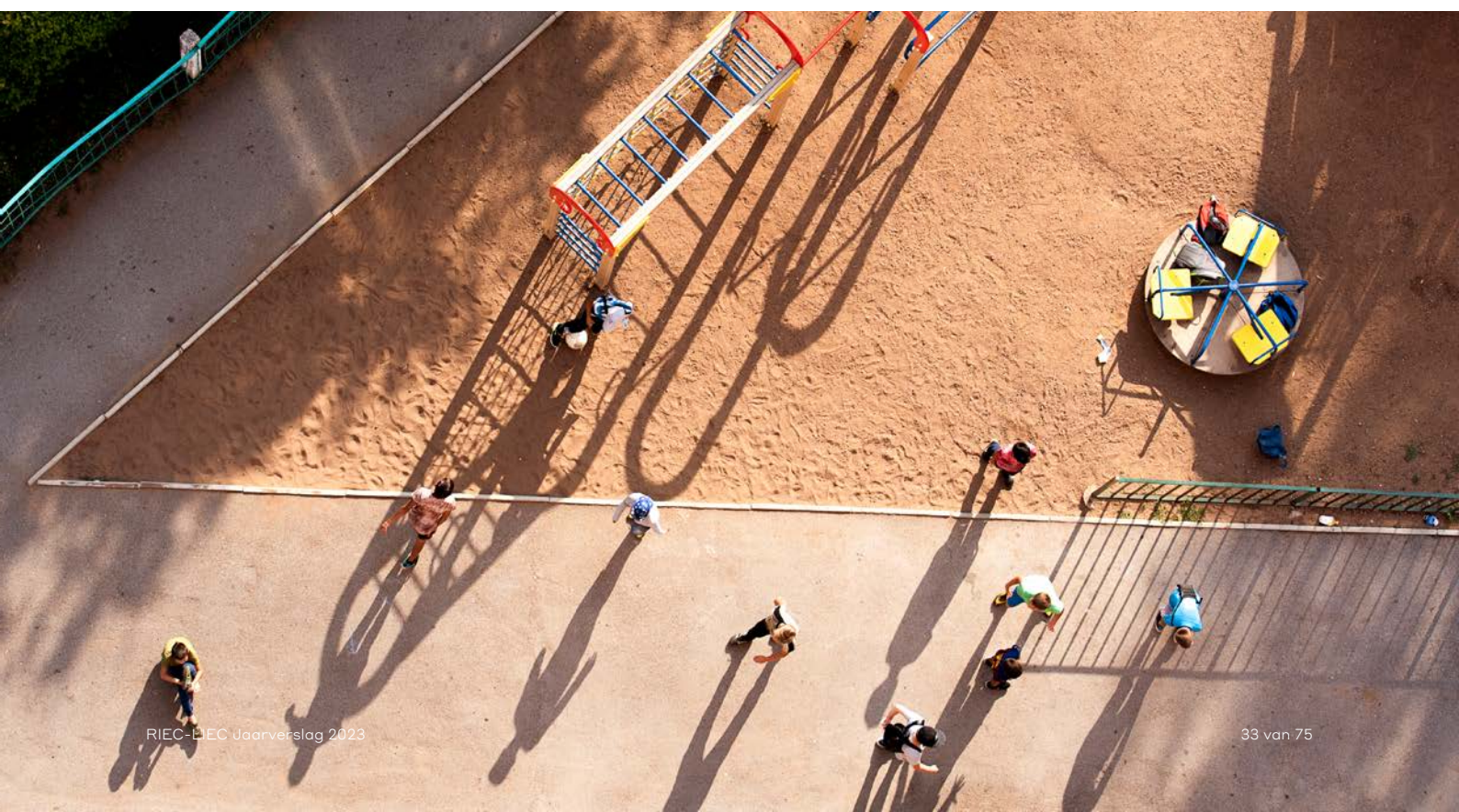
“Vaak vallen e-learnings tegen of zijn checklists te kort door de bocht. Maar BUIT voor professionals zit echt heel goed in elkaar. Het is interessant, nuttig en ziet er ook nog eens mooi uit. Ik heb het direct gedeeld in mijn netwerk!”
(mensenhandel specialist politie)

“De e-learning geeft handvatten hoe je een gesprek kunt voeren met jongeren zonder direct beschuldigend te zijn. Dat vind ik heel sterk” (docent)

Jonge aanwas in de drugscriminaliteit

Werkt voorlichting als interventie?

Dat was de centrale vraag tijdens een bijeenkomst van de Denktank. De Denktank is een initiatief van het programma Straatwaarden van RIEC Midden-Nederland en het programma Weerbaar Amsterdam van het actiecentrum Veiligheid en Zorg Amsterdam-Amstelland. Aan een Denktanksessie nemen gedreven professionals uit de wetenschap en de praktijk deel, naast ervaringsdeskundigen en specialisten. Doel van het bundelen van denkkracht is ervaringen uitwisselen, elkaar inspireren aan de hand van een ander perspectief en kritisch meekijken met nieuwe interventies, om zo te komen tot een rijker handelingsrepertoire.

Baat het niet?

Onder de noemer 'Baat het niet, dan schaadt het wel...?' spraken professionals, ervaringsdeskundigen en experts met elkaar over de mate van effectiviteit van interventies op gedragsverandering. Zet bijvoorbeeld een voorlichtingscampagne over de gevaren van de drugscriminaliteit een jongere aan het denken? Of zijn juist interventies als individuele begeleiding en coaching bij deze doelgroep effectiever? Overtuiging van Henk Ferwerda van Bureau Beke is dat met name voor deze doelgroep gedragsverandering complex is. Nabijheid, dicht bij hun leefwereld staan en weten wat ze bezighoudt, is cruciaal om bij deze jongeren gedragsverandering te bereiken.

Campagnes hebben vaak averechts effect

Verschillende professionals en ervaringsdeskundigen deelden hun mening over hoe zij aankijken tegen de centrale vraagstelling. Volgens onderzoeker Edwin Kruisbergen veroorzaken landelijke campagnes vaak minimale of zelfs tegengestelde effecten. In zijn optiek zijn deze campagnes vaak gebaseerd op onjuiste aannames over gedrag en problematiek, is er sprake van een onjuiste of vage doelgroepomschrijving, ontbreken concrete en haalbare alternatieven voor gewenst gedrag en spelen campagnes in op angst. Vaak heeft dit een averechts effect.

Door de ogen van de doelgroep

Gedragspsycholoog Kaj Bots heeft als overtuiging dat jouw mensbeeld bepalend is voor hoe je naar de doelgroep kijkt, invloed heeft op hoe je handelt en dus welke interventie je toepast. Psychotherapeut Erik Jongman sprak over zijn ervaring met een-op-een-gesprekken met de doelgroep en hoe belangrijk het is door de ogen van jongeren te kijken om ze echt te kunnen helpen en gedragsverandering te realiseren.

Kaoutar Fakhir, Credible messenger, sprak over hoe zij als ervaringsdeskundige jongeren weet te bereiken om andere keuzes te maken in het leven.

Gedragsbeïnvloeding op verschillende niveaus

Tijdens de middag passeerden verschillende interventies de revue, zoals landelijke (social media) campagnes (macroniveau), groepsgerichte voorlichting in kwetsbare wijken en op scholen (mesoniveau) en een-op-een begeleiding, coaching, hulpverlening en opvoeding (microniveau). Het winnen van vertrouwen van jongeren in de drugscriminaliteit werd benoemd als belangrijke randvoorwaarde voor een eerste stap richting gedragsverandering.

Inzichten uit Denktank

De inzichten en presentaties uit deze Denktank zijn:

- Verslag
- Video
- Tekening
- Presentaties van gastsprekers
Edwin Kruisbergen, Kaj Bots,
Erik Jongman (videoverslag)
- PowerPoint en artikel Edwin Kruisbergen

Portefeuille Bestuurlijke Weerbaarheid

Om het maatschappelijke probleem van ondermijning te kunnen tackelen, moeten overheidsorganisaties in hun geheel weerbaar zijn en in staat zijn hiernaar te handelen. De RIEC's hebben als kerntaak om gemeenten te ondersteunen bij het verbeteren van hun weerbaarheid. Maar in verschillende RIEC's is er in 2023

ook aandacht geweest voor de weerbaarheid van onder andere provincies, waterschappen en omgevingsdiensten.

De RIEC's hebben ook in 2023 ingezet op onder andere:

- Het vergroten van bewustwording bij gemeenten en provincies door onder andere het organiseren van bijeenkomsten, roadshows en het geven van trainingen voor zowel ambtenaren als colleges van B&W en Gedeputeerde Staten en gemeenteraads- en provinciale statenleden.
- Het inzichtelijk maken van de mate van bestuurlijke/ambtelijke weerbaarheid via bijvoorbeeld weerbaarheidsscans die door de RIEC's worden uitgevoerd.
- Het geven van advies en praktische ondersteuning om de weerbaarheid concreet en effectief te verbeteren. Zo zijn in verschillende regio's weerbaarheidsnormen tot stand gekomen om ook regionaal samen te werken om waterbedefferen tegen te gaan.

Hiervoor ontwikkelden de RIEC's nieuwe instrumenten, handreikingen en dergelijke en boden zij soms ook directe ondersteuning aan bij de uitvoering en opvolging van verbeteringen in de weerbaarheid.

De RIEC's en het LIEC werken op dit onderdeel ook landelijk samen binnen de portefeuille Bestuurlijke Weerbaarheid om van elkaar te leren en te innoveren. Maar ook verbindingen te maken tussen regionale en landelijke ontwikkelingen. Vanuit deze portefeuille is en wordt daarom ook samengewerkt met bijvoorbeeld het programma Weerbaar Bestuur. In 2023 is vervolg gegeven aan de uitvoering van het in

2022 opgestelde portefeuilleplan. Enkele activiteiten die de portefeuille heeft verricht zijn:

- Het werken aan verschillende ondersteuningsscenario's (waaronder een basisniveau) voor gemeenten die door de RIEC's kunnen worden toegepast.
- Het ontwikkelen van een handreiking welke kan ondersteunen bij het adviseren over en realiseren van regionale ambitieniveaus bestuurlijke weerbaarheid (bijvoorbeeld weerbaarheidsnorm).
- De vernieuwing van een handboek voor RIEC's om gemeenten te kunnen ondersteunen bij het verhogen van de weerbaarheid.

Hiermee is het portefeuilleplan 2022-2023 afgerond. In 2023 is parallel een nieuw portefeuilleplan gemaakt voor 2024-2025 waarin vervolg wordt gegeven aan de eerder ingezette weg. Dit portefeuilleplan is inmiddels in uitvoering.

Landelijk portefeuillehouder Ilona Kalksma (Hoofd RIEC Den Haag):

“Met dit nieuwe portefeuilleplan streven we ernaar om vooral gemeenten in al hun werkprocessen weerbaar te maken tegen georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Dit doen de RIEC's stevig, actiegericht en kwalitatief hoogwaardig. We bouwen voort op de eerder ingezette koers. Hiermee komen we als RIEC's steeds dichterbij een basisniveau van ondersteuning voor gemeenten om de bestuurlijke weerbaarheid te verstevigen. Hierbij wel ook rekening houdend met de regionale verschillen die er zijn. Op die manier gaan we ondermijning nog meer gezamenlijk tegen, wat ook helpt om waterbedefferen te voorkomen”.

Portefeuille Professionele Organisatie (Leren en Ontwikkelen)

Binnen de portefeuille Professionele Organisatie is het Programma Leren en Ontwikkelen (L&O) toegevoegd. Het doel van dit programma is om een levendige omgeving te creëren waar kennis wordt gedeeld, samenwerking wordt bevorderd en leren wordt gestimuleerd door zowel publieke als private partijen, met als uiteindelijk doel om de maatschappij weerbaarder te maken tegen ondermijnende criminaliteit. Om dit te realiseren is het nodig om een online en offline platform te bouwen voor professionals die werken aan deze maatschappelijke opgave.

Het platform zal een steeds crucialere rol gaan spelen in het streven naar een veerkrachtige samenleving tegen ondermijnende criminaliteit. Verwacht wordt dat het platform zal fungeren als een essentiële bron van informatie en kennis door de integratie van het huidige Kennisplatform Ondermijning (KPO), het faciliteren van samenwerking tussen publieke en private partijen, en het versterken van het netwerk dat gezamenlijk strijdt tegen ondermijnende criminaliteit door middel van een digitale leeromgeving.

RIEC-LIEC neemt hierin een duidelijke rol in door:

- Het verbinden van informatie en kennis.
- Het verbinden van partners binnen het overheidssysteem.
- Het verbinden van overheid en samenleving.

In 2023 zijn de eerste stappen gezet richting de ontwikkeling van het online en offline platform. Er is een eerste ontwerp gemaakt voor het online platform, waarin een kennisbank, samenwerkingsruimten voor netwerklere en een digitale leeromgeving zijn opgenomen. In de loop van het tweede kwartaal 2024 wordt begonnen met een eerste uitrol voor de samenwerkingsruimte voor publieke partners die samen strijden tegen ondermijning. Verder is er in 2023 een begin gemaakt met een online basisopleiding RIEC-LIEC en met de ontwikkeling van een curriculum op maat voor intelligence-analysecursussen, gericht op analisten en onderzoekers binnen het RIEC-LIEC.

Portefeuille Mensenhandel

In verschillende RIEC's is het thema mensenhandel geprioriteerd. Afhankelijk van de regionale problematiek wordt daarbij ingezet op arbeidsuitbuiting, seksuele uitbuiting en/of criminele uitbuiting. In verschillende RIEC's loopt casuïstiek op gebied van mensenhandel en zijn er door de samenwerkingspartners interventies uitgevoerd. Daarnaast zijn er RIEC's die gericht gemeenten adviseren over de vormgeving van de gemeentelijke aanpak en zijn er bewustwordingscampagnes ontwikkeld en ter beschikking gesteld aan onder andere gemeenten. Enkele voorbeelden hiervan zijn de campagne 'Kijk op Mensenhandel' en in samenwerking met het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland is een dashboard mensenhandel ontwikkeld. Er is in 2023 samen met de Nederlandse Arbeidsinspectie gekeken hoe de samenwerking tussen de NLA en RIEC's beter vormgegeven kan worden. Ook is er deelgenomen aan diverse LIEC Field Labs waaronder op het thema

facilitators bij illegale prostitutie en op het thema doorgroeiers/criminele uitbuiting. In het kader van de landelijke portefeuille Mensenhandel hebben de medewerkers van de RIEC's mooie initiatieven met elkaar uitgewisseld om zo van elkaar te leren.

In 2023 heeft de portefeuillehouder mensenhandel haar rol als vertegenwoordiger van het RIEC-LIEC-bestel verder voortgezet. Zo neemt zij namens het bestel structureel deel aan de Taskforce Mensenhandel en aan de Stuurgroep van het nieuwe programma Samen tegen mensenhandel onder regie van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Ook hebben medewerkers van de RIEC's en het LIEC deelgenomen aan rondetafelgesprekken over het programma Samen tegen mensenhandel.

In lijn met de samenwerking met landelijke partners op het gebied van de aanpak van mensenhandel, zijn de eerste stappen gezet om de werkwijzen landelijk meer op elkaar af te stemmen. Dit zal in 2024 verder worden voortgezet door een portefeuilleplan op te stellen met een gezamenlijke visie, doelstellingen en acties.

Casus: Huisvesting arbeidsmigranten

Het spanningsveld voor partners in de integrale samenwerking op het gebied van arbeidsmigranten huisvesten komt duidelijk naar voren in een casus bij het RIEC Den Haag.

Met de belangrijke bijdrage aan de Nederlandse economie die arbeidsmigranten leveren, zijn ze zeer welkom en zoekt men ook naar huisvestingsoplossingen. Daarbij blijft het zaak om alert te zijn om misstanden en onregelmatigheden.

In deze casus zijn over een subject vermoedens van werknemers die illegaal tewerk worden gesteld en waar te veel geld wordt ingehouden voor hun huisvesting. Veel partners werken gezamenlijk in een

RIEC-casusaanpak aan dit onderzoek, wat uiteindelijk in de winterperiode van 2023 leidt tot een grote integrale controle. Onder andere de Arbeidsinspectie (NLA), politie en de Belastingdienst werken samen om ieder op hun expertise te controleren. Naar aanleiding van deze controle zijn er diverse misstanden geconstateerd op het gebied van loon, arbeidstijden en het tewerkstellen van vreemdelingen waar de NLA volop mee bezig is. Er wordt waarschijnlijk een grote hoeveelheid boetes opgelegd, waarvan de gecombineerde waarde oploopt tot een hoog geldbedrag.

3 Versterking regionale aanpak van ondermijning

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste reguliere werkzaamheden en resultaten van de RIEC's per regio beschreven. De cijfermatige resultaten over 2023 zijn verwerkt in twee tabellen.

3.1 RIEC Limburg

De zichtbaarheid van ondermijning groeit, ook voor de inwoners van Limburg. Waar we als ketenpartners al jaren samenwerken om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan, groeit ook het maatschappelijk besef van de impact die ondermijning op de samenleving heeft. Mede door de samenwerkingen met de ketenpartners, bouwde het RIEC Limburg in 2023 verder aan het tegengaan en verstoren van ondermijnende criminaliteit. Dit gebeurde onder meer door de inzet van gerichte preventieve, repressieve en perspectief biedende interventies. Ook de kennisdeling, de inzet van specifieke expertise en fenomeenonderzoeken waren in 2023 weer gericht op alle onderdelen van de maatschappij.

3.1.1 Regionale voorbeelden

ACT! interventieteam Limburg

Een van de versterkingspijlers van de RIEC versterkingsgelden Limburg 2022-2024 betrof de uitrol van een provincie dekkend model van intergemeentelijke handhavingsteams. Deze teams zijn snel en flexibel inzetbaar en voeren wekelijks bestuurlijke controles uit. De teams worden ingezet bij de aanpak van regionale thema's, maar kunnen ook, daar waar nodig, gemeenten ondersteunen bij de lokale aanpak.

Eind 2023 werd besloten dat al deze teams verder gaan onder de naam ACT! Limburg, wat aantoont dat de 31 Limburgse gemeenten gezamenlijk een vuist willen maken in de (bestuurlijke) aanpak van ondermijning. Limburg werd verdeeld over 5 regio's: in iedere regio werd een ACT!-team en kwartiermaker aangesteld. Ook

werd in iedere regio een beheergemeente aangesteld met een bestuurlijk portefeuillehouder. Er werd gewerkt aan de opzet van een provinciegrens overschrijdend netwerk van intergemeentelijke handhavingsteams.

In 2023 was het ACT! al in twee regio's operationeel. Ook werden de werkwijzen en procedures op provinciaal niveau op elkaar afgestemd, waarbij ondersteunende processen zoals juridische afhandeling en communicatie eenduidig werden ingericht.

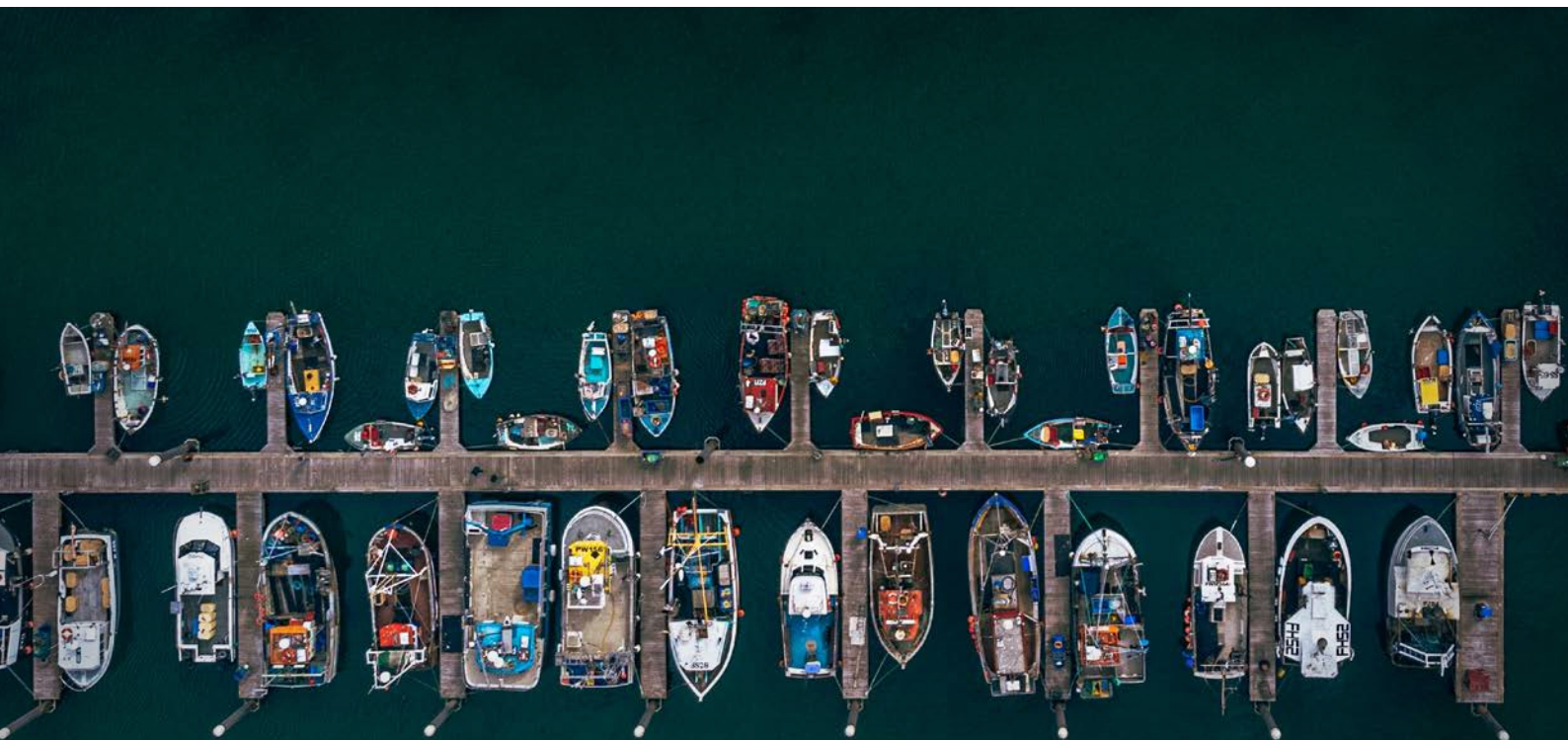
Van signaal tot interventie

De ACT! teams worden projectmatig ingezet op gemeente overstijgende thema's of aan de hand van lokale signalen. In het laatste geval komt een signaal of vermoeden binnen bij een gemeente en wordt het besproken in het lokaal overleg. Dit lokaal overleg wordt voor-

gezeten door de bestuurlijk coördinator van de gemeente.

Alle 31 Limburgse gemeenten hebben één coördinator, die verantwoordelijk is voor de bestuurlijke aanpak van ondermijning in de desbetreffende gemeente. De coördinator wordt vanuit het ACT! ondersteund door een operationeel analist, die het signaal verder opwerkt.

In het lokaal overleg kan na dit onderzoek besloten worden om een 'snelle' controle uit te voeren door het ACT! of om het signaal door te geven via een signaalrapportage aan het Informatieplein. Hier wordt de casus integraal opgepakt. Daarnaast kan het ACT! interventieteam ook als onderdeel van het interventie advies worden ingezet.

3.2 RIEC Noord-Holland

Het RIEC Noord-Holland heeft de gezamenlijke aanpak op de ondermijningsthema's onverminderd voortgezet, met het accent op de thema's drugsproductie- en -logistiek, criminele geldstromen en weerbare jeugd. Met de RIEC-expertise zijn partners geholpen om criminele ondermijning in de regio Noord-Holland te stoppen. De RIEC-activiteiten waren gericht op:

- Het vergroten van het bewustzijn van de overheid en private partijen over de problematiek;
- Het ondersteunen en versterken van de integrale samenwerking;
- Het delen van kennis en expertise op het gebied van de aanpak van ondermijning.

Speerpunten waren onder andere het vergroten van het bewustzijn van ondermijning, het versterken van de informatieposities van de partners en het versterken van het inzicht in aard en omvang van ondermijnende activiteiten, zoals op het thema drugs.

3.2.1 Regionale voorbeelden

Integraal informatiebeeld drugs: ieder half jaar een actueel beeld!

Twee keer per jaar levert het RIEC Noord-Holland een integraal informatiebeeld drugs op. Met het informatiebeeld geeft het RIEC zicht op de verschillende drugsmarkten - cocaïne, heroïne, synthetische drugs en hennep - in de eenheid Noord-Holland. Het doel van het beeld is partners slimmer te maken met informatie die niet bij iedere partner zelf bekend is. Zo wordt iedere informatiepositie bevestigd,

ontkracht en/of verrijkt, al dan niet met verklaringen vanuit andere hoeken. Op basis van dit beeld geeft het RIEC antwoord op vragen als: waar moeten we op ingrijpen?

Welk effect willen we bereiken en hoe bereiken we dit effect het best, zowel repressief, preventief als voor intelligence?

Wat staat erin?

Per drugsmarkt worden de aard, omvang en trends in beeld gebracht aan de hand van de verschillende crime scripts - cocaïne, heroïne, synthetische drugs en hennep -. Waar mogelijk worden wereldwijde, Europese en landelijke trends getoetst aan Noord-Holland. Er wordt telkens een vergelijking gemaakt met het informatiebeeld van het halfjaar daarvoor, maar ook over de jaren heen. Naast het beeld per drugsmarkt, geeft het informatiebeeld ook de inspanningen weer per partner in de aanpak van dat halfjaar. Het gaat dan met name om de aanpak door de politie, het OM, gemeenten en de omgevingsdiensten.

Enkele voorbeelden:

- Vanuit één van de landelijke partners kwam informatie over amfetamine in afslankpillen, wat ook in de eenheid Noord-Holland bleek te spelen. Door deze informatie in het informatiebeeld op te nemen, kunnen alle RIEC-partners kennisnemen van deze trend.
- In het laatste halfjaar van 2023 bleek dat 80% van de ontdekte hennepkwekerijen in Noord-Holland klein was. Netbeheerder Liander gaf als verklaring voor dit hoge percentage dat kleinere kwekerijen moeilijker detecteerbaar zijn voor hen. Criminel en weten dit waarschijnlijk en spelen

hier vermoedelijk op in door kleiner te gaan kweken. Liander neemt deze kennis mee in hun aanpak (detectiemodellen).

- Uit de drugszaken van het OM bleek dat een groot deel geseponneerd wordt met als reden 'onvoldoende bewijs'. Door de seponeringsredenen uit te vragen en in kaart te brengen, brengt het informatiebeeld aan het licht dat er werk aan de winkel is voor de politie en het OM, om er gezamenlijk voor te zorgen dat dit grote aandeel minder wordt.

Wat zijn de opbrengsten?

Alleen al door de regelmatige en consistente uitvraag ieder halfjaar, komt er van alles tot stand en in beweging. De partners van RIEC Noord-Holland maken gebruik van het informatiebeeld voor het versterken van de eigen informatiepositie en kunnen op basis hiervan een effectieve aanpak bepalen om illegale (drugs) praktijken tegen te gaan en te voorkomen.

Het fenomeenonderzoek synthetische drugs (beschikbaar via het Kennisplatform Ondermijning) heeft een goede basis gelegd rondom de informatiepositie en de aanpak van het thema synthetische drugs voor het RIEC Noord-Holland. Ook andere drugsmarkten (cocaïne, hennep, heroïne) bleken sterk verweven met synthetische drugs. Daarom is een dergelijke en actuele(!) informatiepositie óók op die markten noodzakelijk.

Het RIEC Noord-Holland staat continu in verbinding met de partners door het opvragen en duiden van informatie. Dit geldt zowel vóór als na de oplevering van het informatiebeeld.

Om het bewustzijn van ondermijning te vergroten, ondersteunt het RIEC Noord-Holland gemeenten om de bestuurlijke weerbaarheid op strategisch, tactisch en operationeel niveau blijvend te versterken. Zo helpt het RIEC om zwakke plekken in de organisatie te ontdekken, een informatiebeeld op te stellen en tot een gewenste aanpak te komen.

Op het thema bestuurlijke weerbaarheid wordt nauw samengewerkt met het programma Weerbaar Noord-Holland van de provincie Noord-Holland. Het RIEC Noord-Holland heeft in deze samenwerking met de provincie Noord-Holland medio 2022 een workshop over integriteit en ondermijning ontwikkeld in het kader van de verkiezingen. Die workshop heeft het RIEC in 2023 aan vier gemeenteraden gegeven.

Actieplan Gemeentelijke Weerbaarheid

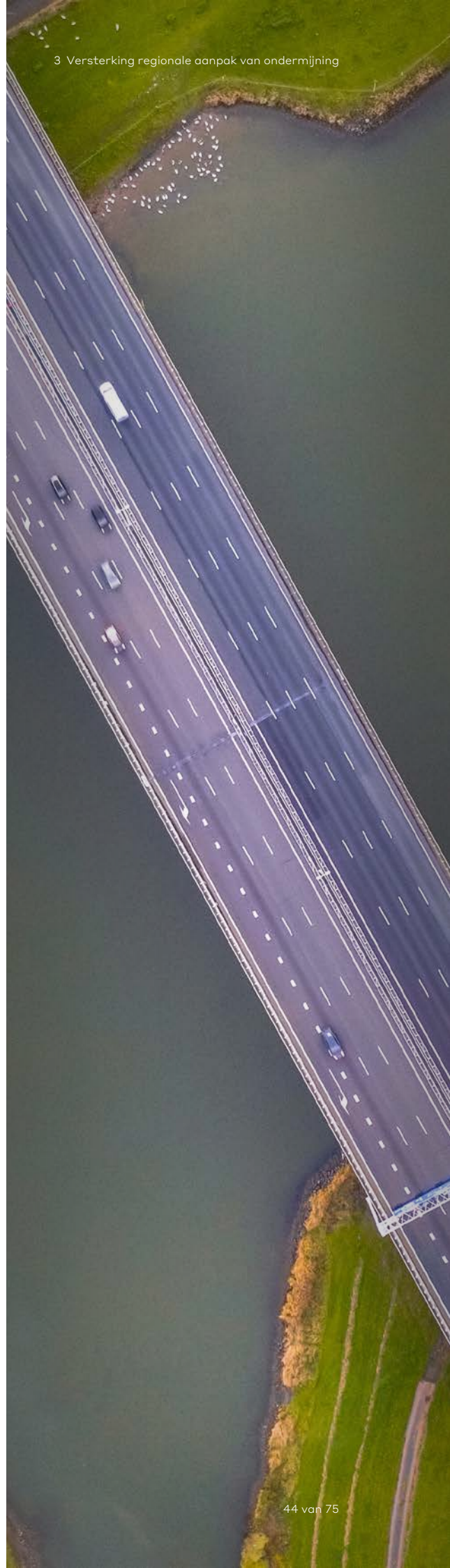
Met behulp van de QuickScan Gemeentelijke Weerbaarheid zijn in 2022-2023 de kwetsbaarheden op het gebied van ondermijnende criminaliteit in de eigen organisatie van in totaal 30 van de 32 gemeenten in de eenheid Noord-Holland in beeld gebracht en is duidelijk geworden welke risico's gemeenten lopen om zelf ondermijnd te worden. Op basis van de uitkomsten en aanbevelingen van die scans heeft het RIEC Noord-Holland in 2023, net zoals in 2022, gemeenten ondersteund bij het opstellen van een actieplan 'Weerbare gemeente', waarmee ze die kwetsbaarheden kunnen aanpakken. Dit actieplan richt zich op het weerbaarder maken van de ambtelijke en bestuurlijke organisatie. Zo moeten medewerkers bewuster worden van de gevaren van ondermijning en daartoe heeft het RIEC Noord-Holland in 2023 medewerkers van diverse gemeenten getraind op het herkennen van signalen. Maar ook gingen gemeenten

aan de slag met het verbeteren van hun interne werkprocessen en beleid. De 11 gemeenten die in 2022 zijn ondersteund, hebben in 2023 allen een actieplan gerealiseerd.

3.3 RIEC Oost-Nederland

In 2023 bleef de dringende noodzaak om ondermijnende criminaliteit gezamenlijk aan te pakken onverminderd bestaan. Oost-Nederland, met zijn 76 gemeenten waarvan 10 grenzend aan Duitsland, heeft een aanzienlijke omvang met complexe bestuurlijke structuren, die criminelen graag benutten. Helaas staat Oost-Nederland bekend als een van de voornaamste regio's voor de productie van synthetische drugs, naast een overvloed aan geweld, intimidatie, zorgcriminaliteit, mensenhandel en illegale handel in vuurwerk (explosieven).

Ondermijnende criminaliteit manifesteert zich als een veelkoppig monster dat enkel gezamenlijk en met volhardende inzet bestreden kan worden, met een scala aan middelen en op verschillende niveaus. De 76 gemeenten in Oost-Nederland, verdeeld over vijf districten, bundelen hun krachten met de politie, het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst, de provincies Gelderland en Overijssel, en andere partners binnen het RIEC-verband. Dit gebeurt vanuit een gezamenlijke Meerjaren Strategie voor de aanpak van ondermijning in de regio. Sinds 2023 richt het RIEC-samenwerkingsverband zich op drie hoofddoelen: het versnellen en effectiever maken van casuïstiek, het wegnemen van gelegenheden en het opwerpen van barrières, en het ondersteunen van gemeenten bij een actievere rol in de strijd tegen ondermijning.

Casuïstiek sneller en effectiever maken

In 2023 is in Oost-Nederland een sterke focus gelegd op het versnellen en effectiever aanpakken van casuïstiek door het vergroten van samenwerking met partners. Dit omvatte investeringen in de kennis en vaardigheden van de 76 gemeenten en andere organisaties, waardoor zij beter in staat zijn om lokale casuïstiek te identificeren en aan te pakken, zowel binnen hun eigen organisatie als in samenwerking met anderen. Gelijktijdig is ook de samenwerking op districtelijk niveau geoptimaliseerd, waarbij de vijf districtelijke ondermijningscentra fungeren als fysieke hubs voor samenwerking. Hier komen diverse partners, waaronder gemeenten, politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, provincie, UWV, NVWA en Douane, samen om casuïstiek te behandelen. Deze verbeterde samenwerking heeft geleid tot een groeiende bewustwording bij gemeenten, die zowel meer als betere signalen inbrengen en een breder scala aan interventiemogelijkheden zien. Het RIEC-samenwerkingsverband maakt gebruik van casusinformatie en aanvullende kennis en expertise om inzicht in de problematiek te vergroten en handelingsperspectieven te ontwikkelen, met als doel bij te dragen aan preventie en het verstoren van criminele processen. Dit doet zij ook met de relevante partners aan Duitse zijde.

Het wegnemen van gelegenheden en opwerpen barrières

Om meer aan de voorkant van het probleem te komen, zijn er in 2023 twee fenomeenonderzoeken uitgevoerd. Eén richtte zich op criminele zzp'ers in de zorg, terwijl het andere gericht was op fout vastgoed op vakantieparken, als vervolg op een eerder onderzoek naar criminele investeringen op diezelfde parken. Het doel van dit laatste onderzoek was om witwassen op

vakantieparken te herkennen en te voorspellen. De resultaten van deze onderzoeken hebben geresulteerd in het opstellen van verschillende handelingsperspectieven ter ondersteuning van de aanpak. Deze handelingsperspectieven zijn vervolgens verder aangescherpt op basis van het recente onderzoek naar fout vastgoed. In aanvulling hierop zijn 14 gemeenten in Oost-Nederland gezamenlijk gestart met een publiekscampagne in 2023, genaamd "Samen voor een veilige buurt", gericht op het informeren van inwoners en ondernemers over de gevaren van drugproductie en -dumping. Via effectmetingen werd de bewustwording en bereidheid tot signaleren aan het begin en einde van de campagne gemeten om de resultaten te monitoren en de aanpak verder te optimaliseren.

Internationale samenwerking

Gezien het omvangrijke grensgebied, is het RIEC Oost-Nederland ook gericht op de internationale samenwerking. Hierbij gaat het vooral om het verbinden van lokale partners aan beide kanten van de grens en het vergroten van de bewustwording aan met name de Duitse zijde. Deze steeds intensievere samenwerking leidt tot meer inzicht in de kwetsbaarheden van het grensgebied en het verschil in regelgeving en bevoegdheden aan beide zijden, die criminelen misbruiken voor hun criminele activiteiten. Om deze kwetsbaarheden beter inzichtelijk te maken is in 2023 gestart met een proef om, binnen de wettelijke mogelijkheden, een internationaal ondermijningsbeeld op te stellen in de gemeenten Enschede, Gronau en Lossler. Het internationale ondermijningsbeeld geeft weer welke criminaliteitsfenomenen en gelegenheden zich voordoen in de grensregio. Dit beeld helpt ons verder bij het vormgeven en versterken van de internationale samenwerking in de aanpak van ondermijning. Naast de gezamen-

lijke strafrechtelijke aanpak, is in 2023 vooral gewerkt aan de gezamenlijke grensoverschrijdende bestuurlijke aanpak. Het internationaal infoplein Enschede (NL)-Glanerbrug (D)-Lossler (NL)-Gronau (D) is verder geprofessionaliseerd als samenwerkingsplatform. Daar wordt ook een substantiële toename van Duits-Nederlandse casuïstiek geconstateerd.

Naast het tot stand brengen van een steeds groter wordend samenwerkingsverband, heeft de internationale aanpak binnen het RIEC Oost-Nederland ook geleid tot de voorbereidingen voor het gezamenlijk aanvragen van een Europees Interregproject, met als leidraad het versterken van de bestuurlijke grensoverschrijdende samenwerking rond ondermijning.

Het grote buitengebied van RIEC Oost-Nederland, dat ook deels grenst aan Duitsland, biedt criminele kansen vanwege anonimiteit, havens, bedrijventerreinen, goedkoop vastgoed en (beschikbaar) agrarisch vastgoed. Om barrières op te werpen tegen ongewenste ontwikkelingen is het nodig een goede informatiepositie te hebben. In 2023 zijn daarvoor 36 gemeentelijke analyses buitengebied afgerond en ook wordt er een dynamische gebiedsscan ontwikkeld. Tevens wordt in nauwe samenwerking met het Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland een handreiking voor gemeenten voor de verbetering van de informatiepositie in het buitengebied opgesteld. In samenwerking met onder andere TNO, het ministerie van Justitie en Veiligheid, experts uit de private sector, RIEC Midden-Nederland, project Missie Space, en de politie Oost- en Midden-Nederland zijn analyses uitgevoerd met behulp van satellietdata en luchtfoto's. Ook is op initiatief van de provincie Overijssel en het RIEC Oost-Nederland een werkgroep samengesteld om de ondermijningsrisico's in

relatie tot reguleringen rond het nationaal en provinciaal landelijk gebied (NLPG/PPLG) in kaart te brengen

3.3.1 Regionale voorbeelden

Gemeenten helpen een grotere rol te pakken

In 2023 is, naast de samenwerking in de integrale ondermijningscentra en de diverse districtelijke ondermijnings-/interventieteam, geïnvesteerd in opleiding en training, het weerbaar maken van gemeenten, het gezamenlijk normeren van de gemeentelijke inzet en het investeren in capaciteit in de uitvoering.

Door de financiering van een twintigtal trainingen zijn circa 1600 deelnemers in staat geweest hun kennis te vergroten op het gebied van de aanpak van ondermijning. Met het uitvoeren van gemeentelijke weerbaarheidsscans hebben gemeenten inzicht gekregen in niet alleen eigen sterktes en zwaktes, maar hebben ze ook adviezen gekregen om hun weerbaarheid te vergroten. Deze scans hebben ertoe geleid dat op districtelijk niveau normen worden ontwikkeld en vastgesteld voor de gemeentelijke inzet. Een aantal gemeenten heeft daarbij de inzet van gezamenlijk georganiseerde handhavingscapaciteit afhankelijk gemaakt van het halen van de norm.

De nauwe samenwerking in de aanpak vond ook in 2023 plaats op verschillende niveaus. Daar waar de feitelijke beslissingen genomen worden op lokaal niveau, wordt op districtelijk niveau samengewerkt rond gezamenlijke prioritering, daarvan afgeleid beleid en gezamenlijke initiatieven zoals het organiseren van onder-

Criminele zzp'ers in de zorg

Een fenomeenanalyse

Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost-Nederland (RIEC-ON)

Mei 2023

Foto: RIEC Oost-Nederland

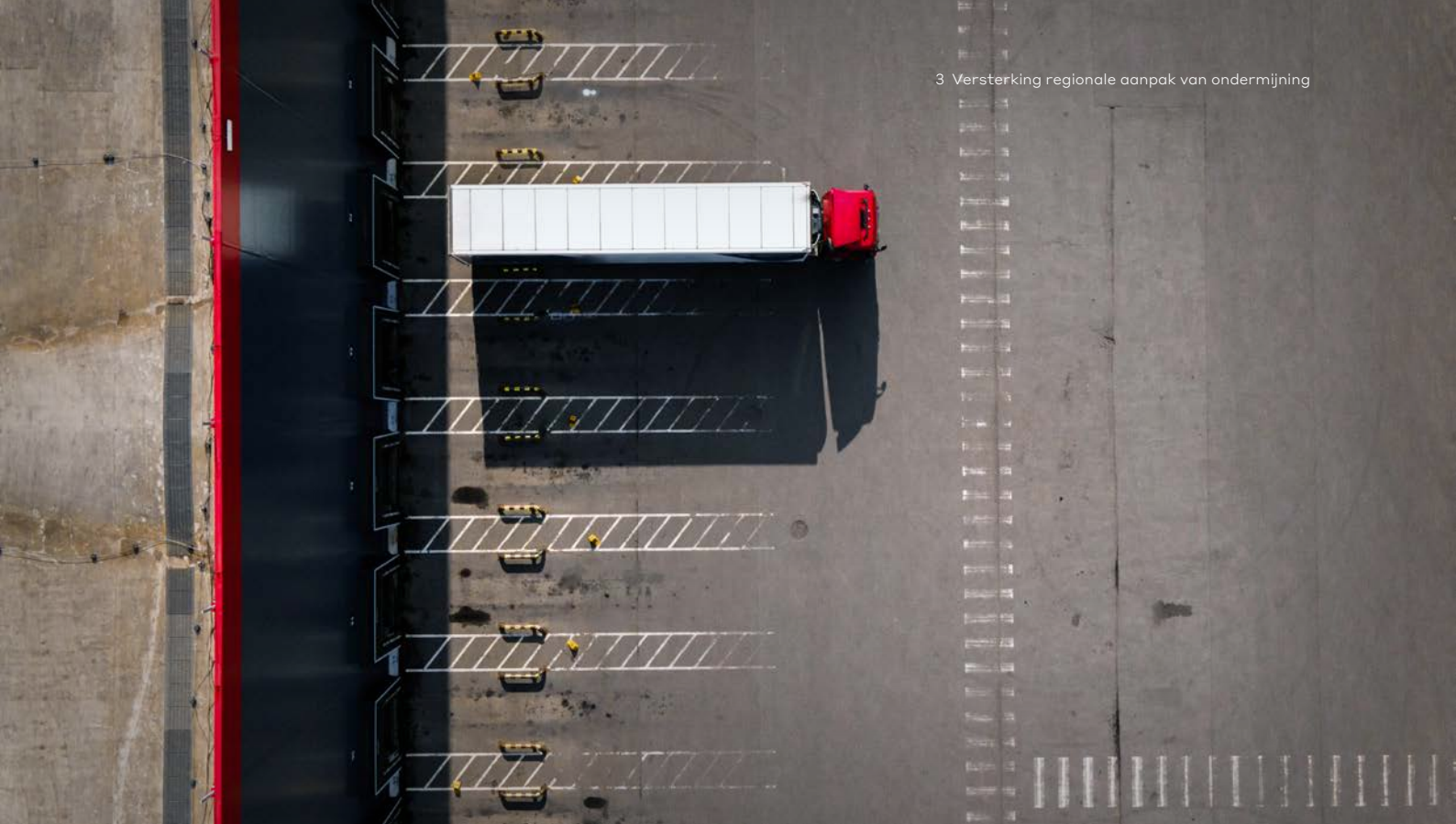
mijningsweken. Op eenheidsniveau wordt naast de uitvoering van district overstijgende projecten, de brede voortgang bewaakt en de onderlinge samenhang vergroot. Door de omvang van de eenheid Oost-Nederland is het districtsniveau het beste samenwerkingsplatform gebleken voor gezamenlijke planvorming en uitvoering van de Meerjaren Strategie "Ondermijning de Baas".

Criminele ZZP'ers in de zorg

Zorgverleners die in dure auto's rijden of een crimineel verleden blijken te hebben. Steeds vaker worden in Oost-Nederland schrijnende situaties gezien van zorgcriminaliteit. Hierbij blijkt uit de vele signalen die bij het RIEC zijn ingebracht ook dat er steeds vaker sprake is van ZZP'ers die werkzaamheden verrichten in de zorg. Met deze zogenaamde ZZP werkzaamheden hebben de criminelen een dekmantel om hun criminele inkomsten en activiteiten te verhullen. Zo werden meerdere ZZP'ers staande gehouden met grote hoeveelheden contant gelden of reden ze in dure auto's. Dit terwijl er

in de zorg natuurlijk niet contant wordt uitbetaald. Door het werken als ZZP'er kon er ook makkelijk een alternatieve verklaring worden gegeven voor de diverse tijdstippen en locaties waar de ZZP'ers werden aangetroffen. Uit nader onderzoek in de diverse casussen naar dit mogelijke fenomeen bleek ook dat een groot deel van de onderzochte ZZP'ers een veroordeling heeft. Naast het benutten van de vorm van de werkzaamheden voor het verhullen van criminele activiteiten bleek er ook vaak sprake te zijn van misstanden in de zorgverlening. Zo werd er bijvoorbeeld geen goede zorg geleverd, werd meer zorg aangevraagd dan nodig of zorg gedeclareerd die niet was geleverd of beschikt de zorgverlener niet over de juiste diploma's. Eveneens ontstaat er een risico dat de cliënten worden misbruikt voor het uitvoeren van criminele werkzaamheden.

Met het uitdiepen van de verschillende casussen en het uitvoeren van een eerste fenomeenanalyse zijn inzichten verkregen in de aard en de omvang van het probleem en in de mogelijke

drijfveren voor criminelen om te kiezen voor een carrière als ZZP'er in de zorg. Tevens is een analyse gemaakt van de (on)mogelijkheden om dit probleem aan te pakken of te voorkomen.

3.4 Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland (RIEC Zeeland West-Brabant en RIEC Oost-Brabant)

Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland ondersteunt haar partners bij de aanpak van georganiseerde criminaliteit in de 12 basisteams/districten die het gebied telt. Zo staan tezamen sterk tegen ondermijning.

Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland positioneert zich als partner, die intelligence, expertise, innovatie en uitvoering (actie) met elkaar verbindt. Krachten worden gebundeld door samen te werken met bestuurders, overheidsdiensten, ondernemers en inwoners in Brabant en Zeeland om samen ondermijnende criminaliteit te bestrijden en te voorkomen. Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland is georganiseerd als netwerk en wordt gevormd door alle partners die hierin samenwerken.

3.4.1 Regionale voorbeelden

Actieweek Transport en Logistiek in Oost-Brabant

Foto: Politie Oost-Brabant

Transport en Logistiek is voor de samenwerkende partners in Oost-Brabant een focus-thema. Op initiatief van de politie is in 2023, samen met diverse ketenpartners in de hele eenheid Oost-Brabant een actieweek georganiseerd. Daarbij werd een fenomeenbeeld van de DRIO (Dienst Regionale Informatie Organisatie van de politie) verfijnd naar een tastbaar beeld dat operationele aanknopingspunten bood om interventies uit te voeren. Samen met 17 gemeenten in Oost-Brabant, diverse afdelingen van de politie, Douane, Bestuurlijke interventieteams van de gemeenten, Belastingdienst, UWV, OM, Veiligheidsregio's, Senzer, LIV en PVO's Brabant en Zeeland is een actieweek voorbereid. Tijdens de actieweek zijn in meerdere basisteams van Oost-Brabant bij tal van bedrijven multidisciplinaire interventies uitgevoerd.

Tijdens de actieweek zijn in totaal de volgende controles uitgevoerd:

- 270 voertuigen gecontroleerd
- 55 bedrijven/objecten bezocht op basis van controle en toezicht
- 10 bedrijven preventief bezocht
- 2 keer een (strafrechtelijke) doorstap naar woningen.

Op basis daarvan zijn de volgende resultaten behaald:

- 10.000 in beslag genomen illegale sigaretten
- 9 aanhoudingen
- 9 in beslag genomen wapens
- 4 drugsvondsten (softdrugs en harddrugs)
- 2 in beslag genomen voertuigen
- In beslagname meerdere dealertelefoons
- Naheffing accijnsbelasting
- Tientallen bekeuringen verkeersovertredingen: onder andere NIWO-vergunning niet op orde, mobiel gebruik, ongeldige rijbewijzen, rijden zonder rijbewijs.

- Tientallen bestuurlijke overtredingen: afwijking bestemmingsplan, brandveiligheid, nachtregister, BRP, et cetera.
- Meerdere gevallen van mogelijke uitkeringsfraude: personen met een uitkering die werkzaam zijn bij een transportbedrijf.

Price: een casus van RIEC Oost-Brabant

Price is een regionaal project dat gericht is op het beter leren begrijpen van de metaalrecyclingbranche en oud-ijzerhandel. Aanleiding hiervoor zijn signalen van misstanden vanuit verschillende partners. Onder de noemer van 'Price' is een fenomeenonderzoek uitgevoerd met het doel zicht te krijgen op de aard, omvang en werkwijze van de branche en signalen van mogelijke kwetsbaarheden in relatie tot ondermijning. Ook is het project bedoeld om partijen bij elkaar te brengen die – vanuit verschillende perspectieven – bezig zijn met de sector en zo elkaar meer te leren over elkaars handelingsperspectieven. Naast literatuuronderzoek door het RIEC, interviews en uitgebreid onderzoek door FIOD en het Functioneel Parket

Foto: Politie Oost-Brabant

(strategische opsporingsinformatie en STRIP) zijn er in verschillende basisteams lokaal 24 integrale controles uitgevoerd.

Met als doel informatie op te halen en het in contact komen met de ondernemers. Bevindingen uit deze controles zijn weer ingebracht in het fenomeenonderzoek. Aan het fenomeenonderzoek werkten de volgende partijen mee: omgevingsdienst, provincie Noord-Brabant, Nederlandse Arbeidsinspectie, Milieupolitie, FIOD (Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst), Douane, ILT (Inspectie voor Leefomgeving en Transport), Openbaar Ministerie, Kamer van Koophandel, LMA (Landelijk Meldpunt Afvalstoffen), Belastingdienst, NIWO (Nationale en Internationale Wegvervoer Organisatie) en DRIO (Dienst Regionale Informatie Organisatie). Binnen de RIEC-casus Price zijn in 2023 de volgende resultaten behaald:

Het project heeft vele inzichten opgeleverd die worden gebundeld tot een eindproduct.

- Er hebben diverse acties plaatsgevonden, waaruit integrale casuïstiek is voortgekomen en bij de FIOD en het FP zijn drie strafrechtelijke onderzoeken gestart.
- Er zijn zeven signalen in voorbereiding waarbij bedrijven uit de metaalrecyclingbranche een hoofdrol spelen.
- Vanuit de gedachte van publiek private samenwerking is de samenwerking met PVO Brabant Zeeland gezocht. Vanuit PVO's Brabant en Zeeland wordt gekeken of zij in de toekomst nadrukkelijker preventief en constructief met deze sector aan de slag kunnen.
- Price heeft eraan bijgedragen dat de metaalrecyclingbranche en oud-ijzerhandel in 2023 in het basisteam Peelland een focusthema is geworden.

- De ontstane dynamiek en opgedane inzichten uit Oost-Brabant hebben bijgedragen aan diverse projecten elders in Nederland. Oost-Brabant – met de FIOD en FP als prominente ambassadeurs – hebben hierin vooropgelopen.

TFOC-actieweek Zeeland - West-Brabant

In 2023 zijn er vanuit het programma Transport Facilitated Organized Crime (hierna: TFOC) twee actieweken georganiseerd in de eenheid Zeeland West-Brabant. Brabant en Zeeland zijn logistieke knooppunten voor de hele wereld. Niet alleen voor legale goederen. Maar ook voor illegale goederen, zoals drugs, geld en wapens. Ondernemers worden vaak onbewust betrokken bij criminele praktijken. Onder de vlag van het programma TFOC is er speciale aandacht voor het bestrijden en voorkomen van georganiseerde criminaliteit in de transportsector. Samen met de branche werken Politie, Openbaar Ministerie, Douane, Belastingdienst, Koninklijke Marechaussee, PVO's Brabant en Zeeland, de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit, de Nederlandse Arbeidsinspectie, Inspectie Leefomgeving en Transport (hierna: ILT) en gemeenten aan het weerbaar maken van chauffeurs, ondernemers en andere belangrijke spelers in de logistieke sector tegen criminele inmenging. Daarnaast focust TFOC zich zoveel mogelijk op het ontmantelen en ontwrachten van malafide bedrijven en bedrijfsstructuren.

De eerste actieweek heeft plaatsgevonden binnen de gemeente Altena om criminele inmenging in de transportsector tegen te gaan. Op de eerste dag lag de focus op en rondom het water in Werkendam. Hierbij zijn 9 binnenvaartschepen bezocht, is met 8 nautische ondernemers gesproken en zijn 4 (jacht)havens bezocht. Op de tweede dag zijn 20 transport-

bedrijven preventief bezocht en op de derde dag zijn 7 transportbedrijven integraal gecontroleerd. Op de vierde dag ging de aandacht uit naar het transport over de weg op en nabij de A27. Hierbij zijn 22 voertuigen gecontroleerd en meerdere overtredingen geconstateerd. Daarnaast zijn er veel preventieve gesprekken gevoerd met beroepschauffeurs.

De tweede actieweek heeft plaatsgevonden binnen de gemeenten Breda, Etten-Leur en Halderberge. Ook in deze week is opnieuw ingezet op preventie, controle en opsporing. Door verschillende partners werden 30 transportbedrijven bezocht. Er werden hiervan 14 integrale controles uitgevoerd en ruim 50 (vrachtwagen) controles gedaan langs de snelweg. Door de politie werden hier 19 overtredingen geconstateerd en proces-verbaal of boeterapport opgemaakt. Denk hierbij aan overbelading, geen geldig rijbewijs of het nemen van onvoldoende rust.

Tijdens beide actieweken zijn er meerdere signalen van drugslijnen en crimineel transport opgedaan. Daarnaast zijn Taskforce -RIEC Brabant-Zeeland op grote schaal zichtbaar en benaderbaar geweest en is met meerdere bedrijven afspraken gemaakt over verdere samenwerking in het tegengaan van criminaliteit.

Zeeuwse en Brabantse Norm weerbare overheid

Foto: Provincie Zeeland

De provincies en gemeenten in zowel Zeeland als Brabant hebben zich in 2022 gecommitteerd aan de 'Norm weerbare overheid'. Met deze norm geven de provincies en gemeenten – als het om hun weerbaarheid gaat – uiting aan de ambitie om aan een bepaald basisniveau te willen voldoen. Dit basisniveau is vastgelegd in de norm weerbare overheid, gebaseerd op de 5 thema's bewustwording & organisatie, informatiepositie & informatiebeveiliging, beleid & handhaving, integriteit & veilige werkomgeving en communicatie.

Door samen te werken, hetzelfde beleid te voeren en dit op consequente wijze toe te passen, wordt het waterbedeffect belemmerd. Als ondersteunings-organisatie helpt Taskforce-RIEC om het beoogde weerbaarheidsniveau te bereiken.

Beeld: Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland en Provincie Noord-Brabant

In 2023 zijn de eerste stappen gezet. De norm komt terug in zowel regionaal als lokaal veiligheidsbeleid en uitvoeringsplannen van gemeenten en staat op de agenda's van diverse regionale ambtelijke en bestuurlijke overlegstructuren. In Zeeland heeft de Provincie het eerste jaar de leiding genomen. De thema's binnen de norm zijn verdeeld onder gemeenten en andere betrokken partners en zij hebben een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld. Ook hebben de eerste activiteiten om de norm tot uitvoering te brengen plaatsgevonden, zoals een Zeeuwse maand van de weerbare overheid, de inzet van de Escapeboot op verschillende locaties, bijeenkomsten over Informatiebeveiliging en trainingen over Handhaven en Signaleren van ondermijning. Ook in Brabant hebben verschillende activiteiten plaatsgevonden, zoals het festival van de weerbaarheid van de B5-gemeenten in Noord-Brabant. Ook het opstellen van uniform Bibob-beleid is een goed voorbeeld dat voortvloeit uit de norm weerbare overheid. In bijna alle districten in Zeeland-West-Brabant hebben de gemeenten gezamenlijk de handen ineengeslagen om een actueel en uniform Bibob-beleid te ontwikkelen

Dankzij dit beleid, gericht op de Bevordering van Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur, zijn de gemeenten beter in staat om de integriteit van de partijen waarmee zij zaken doen te beoordelen en te toetsen. Hierdoor wordt effectiever voorkomen dat malafide ondernemingen of personen met oneerlijke bedoelingen zich in de gemeenten kunnen vestigen. Het uniforme beleid draagt bij aan het bevorderen van eerlijke concurrentie en voorkomt op gelijke wijze oneigenlijk gebruik van gemeentelijke diensten binnen de gemeenten.

Versterkingsgelden

De versterkingsgelden zijn in Brabant en Zeeland ingezet op vier focusthema's: Logistieke Knooppunten en Transport, Criminele Geldstromen, Weerbare Samenleving en Weerbare Overheid. Daarbij was binnen de logistieke keten bijzondere aandacht voor (binnen)havens en overslagpunten. In het kader van bewustwording en meldingsbereidheid werden op alle thema's experts ingezet en activiteiten ontplooid via inspiratiesessies en actieweken. En voor praktijkgericht oefenen opende secretaris-generaal Dick Schoof eind 2023 'LOADS12', een uniek trainings- en belevingscentrum.

Daarnaast werd voor het onderwijs een serious game ontwikkeld en onderzocht Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland hoe door het combineren van expertise nog effectiever kan worden ingezet op het voorkomen van jonge aanwas. Bij het implementeren van de Zeeuwse en de Brabantse norm voor weerbare overheid werd mooie voortgang geboekt, onder andere via de tools van Versterken Informatiepositie Gemeenten. Verder versterkte Taskforce-RIEC de uitvoeringskracht van gemeenten door de inzet van handhavingsjuristen en via het verstrekken van doekrachtgelden voor lokale behoeften.

Foto: Karin Steenbergem

Trainings- en belevingscentrum Loods12

Als netwerkorganisatie investeert Taskforce-RIEC blijvend in kennisoverdracht aan de collega's die in het samenwerkingsverband een vuist maken tegen ondermijning. Steeds meer collega's van verschillende afdelingen bij partners uit ons samenwerkingsverband komen in aanraking met ondermijning. Duurzaam investeren in kennisoverdracht leidend tot gedragsverandering is daarom noodzakelijk. In november 2023 is het trainings- en belevingscentrum LOODS 12 in Breda geopend.

LOODS12 biedt een inspirerende omgeving, waar deelnemers loskomen van hun dagelijkse werkomgeving. Het hart van het trainingscentrum is 'de Experience'. Groepen medewerkers die in de praktijk ook aan de lat staan voor de integrale aanpak van ondermijning kunnen deelnemen aan 'de Experience', die is gericht op het uitvoeren van een bestuurlijke controle. Dit is aangevuld met diverse themakamers op de door het netwerk geprioriteerde thematiek als hennep, synthetische drugs, crypto/criminele geldstromen en mensenhandel. Door eerst te zien, ervaren (doen) en beleven wat ondermijnende criminaliteit is en betekent, leren deelnemers makkelijker hoe zij hieraan samen met vakgenoten/ netwerkpartners kunnen bijdragen. De eerste maanden sinds

de opening is LOODS12 al door ruim 750 (nov/dec) collega's van de netwerkpartners bezocht. De collega's en netwerkpartners zijn enorm enthousiast, want de boekingen voor LOODS12 blijven binnenstromen. De komende maanden worden gemiddeld zo'n 400 deelnemers per maand verwacht.

3.5 RIEC Noord-Nederland

Binnen het RIEC Noord-Nederland werken de provincies Groningen, Friesland en Drenthe samen met de regionale vertegenwoordigers van de landelijke partners. De aanpak in Noord-Nederland richt zich op het versterken van de informatiepositie van partners, het vergroten van bewustwording en weerbaarheid van zowel bestuur, burgers en bedrijven en het bieden van advies en ondersteuning aan partners (waaronder kennis en capaciteit voor gemeenten en provincies). Drie door de Stuurgroep aangewezen bestuurlijke focusthema's: (Zee)havens, buitengebied en jonge aanwas, geven richting aan de regionale aanpak.

Bestuurlijke focusthema's

Het afgelopen jaar is rondom de **zeehavens** met name geïnvesteerd in het opzetten van een integrale structuur op tactisch en bestuurlijk-strategisch niveau waarin het onderwerp 'aanpak ondermijning Noordelijke zeehavens' prioritair en uitsluitend besproken wordt. Daarnaast is intensief gewerkt aan het positioneren van de Noordelijke zeehavens in de context van de landelijke integrale aanpak Mainports. Ondanks dat het Noorden niet de status van Mainport heeft, is in ieder geval aansluiting gezocht en gevonden op het gebied van integrale kennisoverdracht en strategische overleggen. Daarnaast is gewerkt aan het versterken van de informatiepositie. Uit diverse rapporten en ondermijningsbeelden is gebleken dat onze zee-, jacht- en luchthavens telkens als een "witte vlek" benoemd worden. Om dit beeld in te kleuren zijn in 2023 diverse initiatieven gestart waarvan de eerste resultaten naar verwachting in de eerste helft van 2024 zullen worden opgeleverd.

In het **buitengebied** is het programma 'Samen sterk voor een veilig buitengebied' uitgerold. Het doel van dit programma is om gezamenlijk slim na te denken over hoe de expansie van drugscriminaliteit zoveel mogelijk kan worden tegengegaan en kan worden voorkomen. Deze aanpak vraagt om een samenwerking tussen publieke partijen (overheid), maar ook om samenwerking en verbinding tussen publieke en private partijen en inwoners. Het programma bestaat uit drie onderdelen: bijeenkomst voor agrariërs, de campagne 'Niet onder mijn neus' en 'de boer op': preventie rondom langs de erven.

Beeld: RIEC Noord-Nederland

De activiteiten uit het programma zijn inmiddels in een groot deel van Noord-Nederland uitgevoerd of staan op de planning om uitgevoerd te worden. Daarnaast is gestart met de pilot 'Rioolwateronderzoek' met als doel te onderzoeken of dergelijk onderzoek een bijdrage kan leveren aan het vergroten van het zicht op drugsproductie in het buitengebied. De resultaten worden in 2024 opgeleverd.

Het thema **jonge aanwas** en de daarmee samenhangende aanpak krijgt volop aandacht. Afgelopen jaar heeft Bureau Beke het onderzoek 'Het (boven)lokale netwerk in Paddepoel ontleed' afgerond. De conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek zijn gepresenteerd in de regionale focustafel jonge aanwas. De bevindingen van het rapport dienen als vertrekpunt bij de repressieve aanpak harde kern binnen Preventie met Gezag (PmG) Groningen. Daarnaast wordt de verbinding gelegd met PmG Leeuwarden, zodat expertise gedeeld kan worden, met name ook op het gebied van het versterken van de informatiepositie.

3.5.1 Regionale voorbeelden

Casus: Het ontrafelen en integraal aanpakken van een cybercrimineel jeugdnetwerk

In 2023 is een casus gesloten waarin de aanpak van een cybercrimineel jeugdnetwerk Centraal stond. Een signaal van de Electronic Crimes Task Force (ECTF), een samenwerkingsverband tussen de politie en de grootbanken in Nederland, vormde eind 2020 aanleiding voor de casus. Op basis van de informatie van verschillende partners is uiteindelijk een netwerk van 21 subjecten en drie daaraan gerelateerde bedrijven ontrafeld. Gezamenlijk zijn de netwerkleden betrokken bij uiteenlopende ondermijnende criminele activiteiten. Het netwerk legt zich primair toe op vormen van online fraude, zoals bankhelpdeskfraude. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat netwerkleden betrokken zijn bij verschillende andere criminele activiteiten.

Bij de aanpak van het cybercriminele netwerk hebben een tweetal gemeenten, de Politie, de Belastingdienst en de Nederlandse Arbeidsinspectie samengewerkt en zijn zowel bestuursrechtelijke, als fiscale en strafrechtelijke interventies ingezet. De casus is een integraal en innovatief succes, want hoewel een integrale aanpak van cybercrime al lange tijd wordt bepleit, is de in deze casus via het RIEC gehanteerde werkwijze voor zover bij ons bekend uniek in Nederland. De casusbevindingen zijn (om die reden) ook beschreven in een artikel in het Tijdschrift Voor Veiligheid (nr 2, 2023).

Versterkingsplan

Naast de inzet op de bestuurlijke focusthema's, is in het kader van de regionale versterking

ingezet op het vergroten van de **uitvoeringscapaciteit** bij partners. Er zijn extra medewerkers aangetrokken bij het OM, politie, Belastingdienst en de havengemeenten. Daarnaast is het inrichtingsplan vastgesteld voor het **Bestuurlijk Ondersteuningsteam** (BOT) dat gemeenten en provincies gaat ondersteunen in de uitvoering. In september 2023 is de **Ondermijningsacademie** van start gegaan met drie trainees. Onder begeleiding van het RIEC Noord-Nederland, waar ook een opleidingsprogramma door wordt verzorgd, zijn zij aan de slag gegaan bij verschillende gemeenten.

Bestuurlijk ondersteuningsteam

Sinds de start in het najaar 2023 heeft het BOT al in 30 dossiers ondersteuning geboden aan gemeenten en provincies. Voorbeelden van deze ondersteuning zijn het opstellen van een plan van aanpak ondermijning, adviesaanvragen met betrekking tot integrale controles, opzetten van een lokaal informatieoverleg, ondersteuning bij de provinciale normstellingen/aanpakken en het beoordelen van een Algemene Plaatselijke Verordening (APV) op ondermijningsproof zijn. Daarnaast zijn door de trainer 'bestuurlijke controles en interventies' meerdere trainingen verzorgd voor handhavers in het herkennen van ondermijning en hoe hier mee in de praktijk om te gaan.

Bestuurlijke aanpak

Het bieden van ondersteuning bij de bestuurlijke aanpak is één van de basistaken van het RIEC. In de regio Noord-Nederland is in dat kader ondersteuning geboden aan gemeenten en provincies bij de totstandkoming en implementatie van de Friese norm en Drentse en Groninger aanpak van ondermijning. O.a. door het bekostigen van drie projectleiders om de samenwer-

king aan te jagen en faciliteren, het organiseren van werksessies om gemeentelijke uitvoeringsplannen voor de aanpak van ondermijning op te stellen en om bibob-beleid te actualiseren. Het animo voor de werksessies was groot en het resultaat is dat verschillende gemeenten inmiddels een uitvoeringsplan hebben opgesteld en/of bibob-beleid hebben geactualiseerd. De werksessies hebben daarnaast geleid tot verzoeken om verdere ondersteuning. Deze verzoeken zijn opgepakt door het BOT en de Bibobadviseur van het RIEC.

Weerbaarheidsproducten:

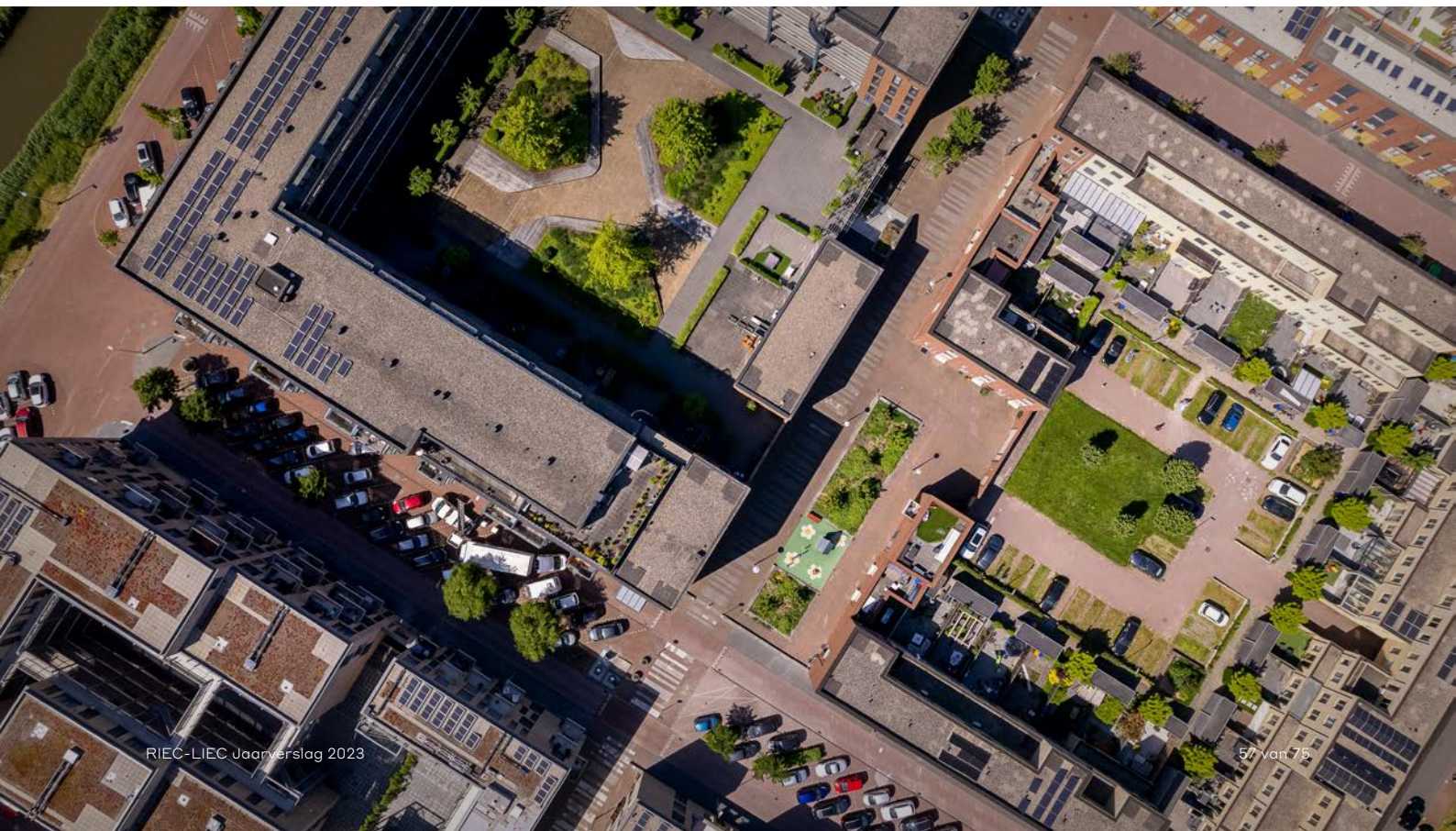
VR-experience arbeidsuitbuiting

In het kader van bewustwording en weerbaarheid ontwikkelt het RIEC Noord-Nederland verschillende weerbaarheidsproducten. Afgelopen jaar is, in het kader van het thema Mensenhandel samen met het Zorg- en Veiligheidshuis Groningen (ZVHG) en andere partners en specialisten op het gebied van arbeidsuitbuiting, een VR-experience arbeidsuitbuiting ontwikkeld.

Ondanks het grote aantal arbeidsmigranten in Nederland, is er maar weinig zicht op deze groep mensen en de situatie waarin zij wonen, werken en leven. Uitbuitingssituaties worden regelmatig niet als zodanig herkend. De VR-experience is een innovatief product dat op laagdrempelige manier zorgt voor bewustwording, het herkennen van signalen en het creëren van een urgentiegevoel. Tijdens de VR-experience komt de deelnemer terecht in de beklemmende wereld waarin arbeidsmigranten zich regelmatig bevinden. De VR-experience is met name ingezet bij partners door het Zorg- en Veiligheidshuis Groningen en Drenthe, maar ook door het RIEC tijdens verschillende workshops en bewustwordingsdagen.

3.6 RIEC Midden-Nederland

De regio Midden-Nederland speelt een grote, regisserende rol in de (inter)nationale drugs-handel. Criminelen in de regio vormen gezamenlijk een omvangrijk en adaptief systeem dat sterk verbonden is en snel reageert op inter-

venties door de overheid. Ze hanteren excessief geweld of dreigen daarmee om hun imperium in stand te houden of uit te breiden. Om de weerbaarheid tegen de invloed van criminele krachten te versterken, moet een brede beweging en samenwerking binnen overheid en samenleving op gang worden gebracht.

Het RIEC Midden-Nederland doet dit door:

- **Versterken van het optreden als één sterke overheid**

De criminele samenwerkingsverbanden die een sterk ontwrichtende werking op de maatschappij hebben worden verstoord. Criminelen uit de top of met een cruciale, moeilijk vervangbare rol worden aangepakt en de (lokale) bedrijfsprocessen verstoord. Daarvoor wordt de komende jaren geïnvesteerd in het vergroten van de informatiepositie van partners. RIEC Midden-Nederland ontwikkelt informatieproducten die het 'doen' voor een gezamenlijk doel mogelijk maken of stimuleren. En RIEC Midden-Nederland realiseert een stevige (bestuurlijke) aanpak van ondermijnende criminaliteit. Betrouwbaarheid en integriteit moeten prioriteiten zijn voor bestuurders en ambtenaren.

- **Zichtbaar en wendbaar zijn**

De focus verschuift van bewustwording naar het betrekken van de omgeving. Dat doet RIEC Midden-Nederland door in de aanpak op de thema's en in de casuïstiek expliciet aandacht te hebben voor de impact op de maatschappij. Er wordt als één sterke overheid over interventies gecommuniceerd en deze worden in de context van de problematiek geplaatst. Zo is het voor burgers en criminelen helder dat bij misstanden wordt opgetreden.

- **Doorlopend smeden van maatschappelijke coalities**

Met het smeden van maatschappelijke coalities creëert en vergroot RIEC Midden-Nederland bewustwording, worden meer signalen van ondermijnende criminaliteit gegenereerd en we handelingsperspectief geboden.

3.6.1 Regionale voorbeelden

Aanpak risicolocatie en bedrijventerreinen Midden-Nederland

Al veel nuttige middelen ontwikkeld

Vrijwel alle gemeenten en politie in Midden-Nederland werken vanuit vijf districten aan gebiedsgerichte aanpakken. Bijvoorbeeld op bedrijventerreinen, buitengebieden, vakantieparken, horecagebieden of woonwijken. Om partners te helpen bij het in beeld brengen, schouwen, controleren en aanpakken, maakt RIEC Midden-Nederland gebruik van de vele nuttige middelen die het heeft ontwikkeld zoals:

- Gelegenheidskaarten,
- Format draaiboeken om te schouwen en te controleren,
- Tips en adviezen om in een expertsessie het professionele inzicht te bundelen,
- Communicatietoolkits.

Samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen geïntensiveerd

In 2023 is de samenwerking op ondermijning tussen gemeenten en het Platform Veilig Ondernemen (PVO) geïntensiveerd en gaan PVO-adviseurs nog meer in gesprek met on-

ondernemers. Het PVO gaat mee met controles om nazorg te verlenen, maar is ook actief in gesprek met ondernemersverenigingen. Zo lukt het samenwerkende partners bij of na integrale acties steeds beter om uit te leggen wat wordt gedaan en waarom. Op die manier wordt de aanpak van ondermijning op bedrijventerreinen en het effect ervan zichtbaar gemaakt voor inwoners en ondernemers.

Slimmer en gemakkelijker (informatie)systemen benutten

De informatiesystemen die moeten ondersteunen bij het in beeld krijgen van locaties zijn niet altijd even gebruiksvriendelijk. Hoe kunnen informatie(-systemen) slimmer en gemakkelijker benut worden? Het team Informatiewerk van het RIEC heeft een verkenning opgeleverd met voor- en nadelen van publieke en private informatietools. Het uiteindelijke doel is om locaties (en andere signalen) beter en eenvoudiger in beeld te krijgen. Er kan daarbij technisch vaak meer dan wenselijk of toegestaan is. RIEC Midden-Nederland toetst datgene wat ze doet daarom ook altijd aan relevante privacy wet- en regelgeving.

Enkele kopteksten uit nieuwsberichten over controles en interventies

- Vuurwapens, hennepplantages en vals geld gevonden bij integrale bedrijfscontroles in Almere
- Grote controle op ondermijning op bedrijventerrein Isselt: illegale bewoning aangetroffen
- Nieuwegein waarschuwt vastgoed ondernemers:
- De gemeente Nieuwegein start samen met Meld Misdaad Anoniem en de private sector een campagne om vastgoedeigenaren te

waarschuwen voor huurders die illegale dingen doen in hun pand

- Integrale controle garageboxen in Bussum-Zuid: de gemeente geeft een signaal af dat melden zin heeft en dat zij geen oneigenlijk gebruik van opslaglocaties in haar gemeente tolereert en adequaat toezicht hierop houdt.

Versterkingsgelden

Het RIEC Midden-Nederland investeerde in de aanpak van criminele geldstromen. Door criminele geldstromen terug te dringen, worden criminelen geraakt waar het hen pijn doet: in hun vermogen. Zo worden cruciale criminele processen verstoord en machtsposities afgebroken. Met drie proeftuinen gaf RIEC Midden-Nederland vorm aan lokale aanpak: in drie gemeenten werd gewerkt aan een aanpak van de lokale problematiek. Denk hierbij aan een malafide financiële tussenpersoon of onverklaarbare leegstand. In Utrecht is het project RADAR opgestart; een projectmatige aanpak van een witwasgevoelige sector. De gemeente heeft meer dan 30 bestuurlijke bedrijfscontroles uitgevoerd, ter handhaving en om beter zicht te krijgen op mogelijke problematiek. De politie is bij verschillende controles aanwezig geweest en heeft een branchebeeld gemaakt. Deze acties leiden tot signalen voor nieuwe casuïstiek. Tot slot is in december is door FIOD, Politie en OM het startschot gegeven voor het combiteam. Dit team helpt bij het zicht krijgen op fenomenen, barrières opwerpen en samenwerken aan integrale casuïstiek.

Casus: Goed getimede informatie-uitwisseling leidt tot vondst hennepkwekerijen

Er waren vermoedens dat een subject, dat al eerder in verband was gebracht met betrokkenheid bij hennepkwekerijen, ondergronds nog steeds actief was met zijn eerder gesloten growshop. Een schoonheidssalon diende hiervoor mogelijk als dekmantel. Naast de levering van de benodigde materialen voor hennepcultuur, leverde hij vermoedelijk ook hennepstekken. De inbreng van het signaal door de politie moest leiden tot het opsporen van hennepkwekerijen, het aanhouden en berechten van de verdachten en hun opdrachtgever, waarbij zowel strafrechtelijk als financieel onderzoek nodig was.

Actiedag in verschillende panden in twee gemeenten

De politie heeft BOB-middelen ingezet, zoals een baken, printertap en histo's om te achterhalen waar de mogelijke kwekerijen zich bevonden. De Belastingdienst verrichtte onderzoek naar inkomensstijgingen van de eigenaresse van de schoonheidssalon en de gemeente heeft de loodsen achter de salon bekeken. Dit vooronderzoek leidde tot een gezamenlijke actiedag bij verschillende panden in de gemeente Hilversum en Wijdmeren.

Blinde vlekken opgehelderd

Controles op vier locaties leverden naast een illegale kroeg ook goederen en aanwijzingen op die bevestigden dat er een of meerdere kwekerijen waren. Op basis hiervan is het hoofdsubject aangehouden. Georganiseerdheid was niet aantoonbaar; de politie gaat er daarom van uit dat het subject alleen handelde. Tegelijk met deze casus voerde het ondermijningsteam van de politie een strafrechtelijk onderzoek uit. Dit zorgde voor veel informatie-uitwisseling waardoor blinde vlekken, door inzet van poli-

tiemiddelen, opgehelderd konden worden. Uit de restinformatie bleek dat de facilitator, die in deze casus naar boven kwam, nog actief is in Amsterdam. De politie Amsterdam is hierop vervolgens getipt.

3.7 RIEC Rotterdam

In de RIEC-regio Rotterdam zijn in 2023 grote stappen gezet in de aanpak van ondermijning. Ondermijnende criminaliteit is een maatschappelijk probleem: de verwevenheid van de onder- en bovenwereld tast de rechtsstaat aan. RIEC-partners bestrijden ondermijning gezamenlijk. Het bureau RIEC ondersteunt hierbij, onder andere met casuïstiek, handhavingsknelpunten, de uitvoering van fenomeenonderzoeken, bestuurlijke ondersteuning van gemeenten en compliance.

In de regio Rotterdam wordt de ondermijnende criminaliteit voornamelijk bepaald door de drugscriminaliteit, in het bijzonder de handel in cocaïne. Dit specifieke thema staat centraal in het Versterkingsplan 2023 en verder. De aanpak van drugscriminaliteit en het versterken van de maatregelen om deze vorm van criminaliteit tegen te gaan hebben de focus. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan een aantal landelijke en regionaal geprioriteerde thema's, zoals de aanpak van mensenhandel.

3.7.1 Regionale voorbeelden

Watergebonden Locaties

Nadat in het jaar 2022 met name gefocust is op het creëren van bewustwording en een start is

gemaakt met het vergroten van de informatiepositie heeft 2023 vooral in het teken gestaan van het verder uitbouwen van specifieke kennis en het verder vergroten van het netwerk en de informatiepositie. Omdat het district Zuid-Holland-Zuid bestuurlijke commitment heeft gegeven aan de watergebonden locaties, is vooral in dat district intensief integraal samengewerkt op dit thema. In 2023 werden op basis van de opgedane informatie (onder andere verkregen door middel van de risicomatrix watergebonden locaties) werkbezoeken gebracht. Deze werkbezoeken stonden vooral in het teken van kennismaken en het onderhouden en/of aanhalen van de contacten met de private partijen. In 2023 zijn gesprekken met eigenaren/bestuurders van Inland Terminals gevoerd en hebben er trainingen (onder andere door middel van een trainingscontainer) plaatsgevonden. In de regio Rotterdam worden nieuwe logistieke knooppunten ontwikkeld. Met één partij worden periodieke gesprekken gevoerd over de voortgang en wordt meegedacht in de wijze van beveiliging van het haventerrein.

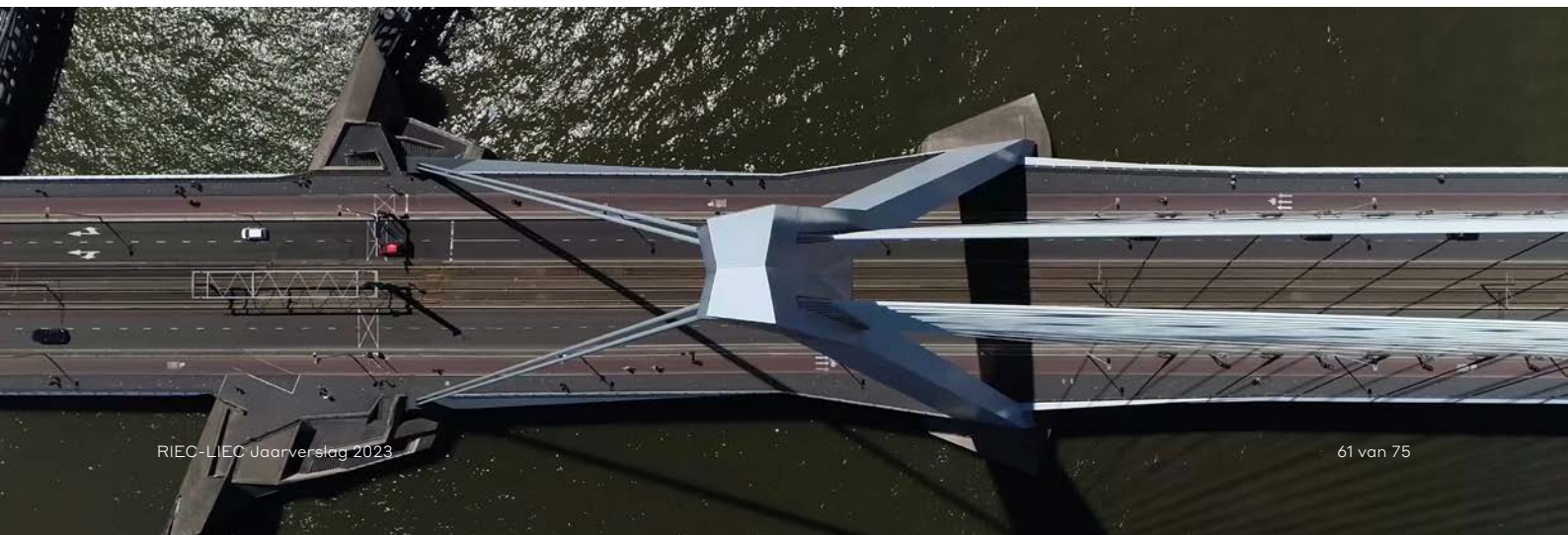
In 2023 is een start gemaakt met een onderzoek naar de risico's en gelegenheidsstructuren in de binnenvaart. Dit onderzoek zal medio 2024 worden afgerond.

Casus

Het doel van deze integrale casus aanpak was door het opbouwen van een integrale informatiepositie – met informatie van o.a. Belastingdienst, FIOD, Politie, Gemeenten, Douane en OM – de structureel ondermijnende en criminele activiteiten van enkele natuurlijke personen en een rechtspersoon in beeld te krijgen. De integrale casus aanpak heeft ertoe geleid dat voldoende zicht is gekomen op de structureel ondermijnende en criminele activiteiten van deze natuurlijke personen en de betrokken rechtspersoon.

Een strafrechtelijk onderzoek door de FIOD (verdenking witwassen) heeft geresulteerd in het kort-cyclisch afpakken van een aanzienlijk bedrag plus twee jaar gevangenisstraf.

Vanuit het strafrechtelijk onderzoek werd tijdens de integrale casusaanpak informatie gedeeld met het UWV. Op basis van deze informatie is voorkomen dat maandelijks door de overheid aan de verdachte geld wordt uitgekeerd in het kader van de zogenaamde Noodmaatregel Overbrugging voor Werkgelegenheid (NOW) regeling. Daarnaast heeft het UWV nog een fikse vordering openstaan aan NOW gelden. Een boekenonderzoek door de Belastingdienst heeft gezorgd voor het opleggen van een juiste belastingaanslag voor de

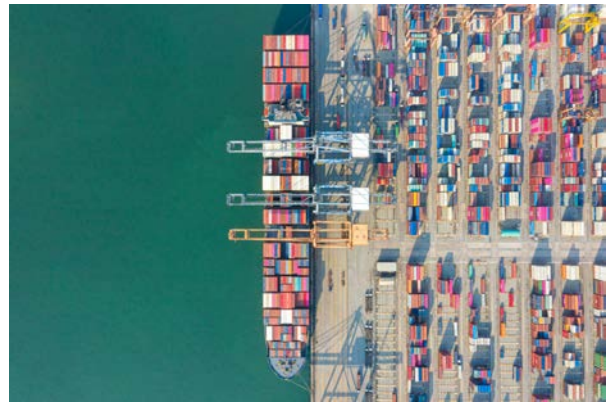
betrokken rechtspersoon. Vanuit de gemeente zijn de betrokken woning en het bedrijfspand gesloten. Vanuit het huis van bewaring heeft één van de natuurlijke personen geprobeerd een keurmerk aan te (laten) vragen voor een nieuw op te richten uitzendbureau op naam van een katvanger. Het keurmerk is geweigerd op basis van een informatieverstrekking vanuit de FIOD aan de Stichting Normering Arbeid.

Versterkingsgelden

Het RIEC Rotterdam Versterkingsprogramma Weerbaar tegen Ondermijning is in 2023 gestart met het versterken van de intelligentiepositie op ondermijnende criminaliteit binnen gemeenten in de regio Rotterdam.

Er is naar aanleiding van het onderzoek “De weg naar een data gedreven bestuurlijke aanpak ondermijning” in september 2023, binnen het RIEC Rotterdam een projectleider Gemeentelijke Intelligence aangesteld om gemeenten te ondersteunen in (meer) data gestuurd werken in de aanpak van ondermijning. Het advies uit dit onderzoek heeft geresulteerd in veel hulpvragen en het kenbaar maken van behoefte vanuit de regio. De manier waarop ondersteuning aangeboden kan worden is uitgewerkt in een plan van aanpak.

Inmiddels zijn er beginstappen gemaakt met het gestructureerd verzamelen en analyseren van gemeentelijke informatie uit diverse bronnen. Voorbeelden hiervan zijn de bevindingen van toezichthouders/BOA's, meldingen van burgers en gegevens uit gemeentelijke systemen om zo inzicht te krijgen in de lokale problematiek met betrekking tot ondermijnende criminaliteit. Ook is gestart met het toewerken naar één privacy protocol ‘data gestuurde aanpak van ondermijning’ ten behoeve van de regio Rotterdam.

Interregionaal Fenomeenonderzoek (door) verhuur voertuigen met Duits kenteken

Het probleem van autohuur en –(door)verhuur in relatie tot criminaliteit is al een lange tijd bekend en wordt vandaag de dag nog steeds in verschillende delen van het land regelmatig gesignaleerd. Zo ook binnen de casuïstiek van het RIEC Rotterdam, waarbij een specifieke verschijningsvorm van criminele autoverhuur meerdere keren werd gezien. Dit betreft het fenomeen van de (door)verhuur van voertuigen met een Duits kenteken door Nederlandse tussenpersonen in relatie tot het faciliteren van (ondermijnende) criminaliteit. Nederlandse tussenpersonen of tussenbedrijven huren voertuigen met een Duits kenteken van Duitse autoverhuurbedrijven om die vervolgens weer door te verhuren aan Nederlandse huurders. Dat Duitse huurvoertuigen in verband worden gebracht met criminaliteit is geen nieuwe ontwikkeling. Uit een landelijke uitvraag bleek dat (medewerkers van) zeven RIEC's het fenomeen herkennen – onder andere uit casuïstiek – en in verband brengen met uiteenlopende vormen van (ondermijnende) criminaliteit, waaronder witwassen, drugs, fraude met huurcontracten en joyriden. Ook verschillende RIEC-partners, waaronder de Belastingdienst en de Politie, signaleren het fenomeen en ervaren het als probleem.

Vanwege deze brede herkenning onder partners en diverse RIEC's en vanwege de wens om voor het eerst gezamenlijk op te trekken in het doen van een fenomeenonderzoek heeft het hoofdenoverleg het hoofd RIEC Rotterdam op 20 april 2023 verzocht een onderzoeksvoorstel voor een interregionaal fenomeenonderzoek te schrijven. Het hoofd RIEC Rotterdam heeft deze opdracht aangenomen en heeft hier een projectleider aan gekoppeld. Wegens de herkenning van het fenomeen Duitse verhuur en de expertise op het doen van fenomeenonderzoeken is het RIEC Noord-Holland vanaf het begin betrokken bij de totstandkoming van dit onderzoeksvoorstel. Dit onderzoeksvoorstel is in oktober 2023 geaccordeerd door de RIEC-hoofden

Het fenomeenonderzoek kent twee doelen, namelijk in de eerste plaats vanuit de bestaande kennis inzicht verkrijgen in het fenomeen door het ontwikkelen van een crimescript. Ten behoeve van het maken van een crimescript zal ook de wet- en regelgeving die van toepassing is op het fenomeen in kaart worden gebracht en de manier waarop deze wet- en regelgeving gelegenheden biedt voor het bestaan van het fenomeen. Hier zullen mogelijkheden voor preventieve en repressieve maatregelen uit voortvloeien. Het tweede doel is het ontwikkelen van een onderzoeksmethode voor het uitvoeren van een interregionaal fenomeenonderzoek. Dit is namelijk de eerste keer dat de RIEC's op deze manier samenwerken aan het onderzoeken van een breed gedeeld fenomeen. Door kennis en expertise te bundelen wordt het lerend vermogen van het RIEC-LIEC-bestel vergroot. De wens is om deze ervaringen mee te nemen naar toekomstige samenwerkingen en fenomeenonderzoeken voor en door de

RIEC's. Het onderzoek zal lopen in 2024 en naar verwachting worden de eindproducten in Q4 2024 opgeleverd.

Bestuurlijke aanpak

In de gemeenten binnen Drechtsteden Buiten is het Bestuurlijk Interventieteam (BIT) opgericht om de lokale en gezamenlijke/gemeentegrens overschrijdende aanpak van Ondermijning te versterken. Door intensief samen te werken op zowel beleidsmatig als operationeel niveau worden de gemeenten ontlast en wordt er extra inzet en daadwerkelijk slagkracht toegevoegd aan de lokale organisaties. Het BIT heeft naast de operationele inzet (integrale controles) ook een aanjagende rol in het intensiveren van de samenwerking van de vijf gemeenten op beleidsniveau. Ook de lokale informatiepositie wordt versterkt, onder meer door aan te sluiten op initiatieven welke de projectleider Intelligence vanuit het Versterkingsprogramma RIEC uitvoert.

3.8 RIEC Amsterdam-Amstelland

RIEC Amsterdam richt zich als samenwerkingsverband op het verstoren van de drugseconomie en daarmee de ondermijnende criminaliteit. Hierin wordt het onzichtbare zichtbaar gemaakt. Op het snijvlak van de onder- en bovenwereld wordt ingezet op preventie en repressie via het doorsnijden van criminele geldstromen en het aanpakken van cruciale schakels in het proces.

3.8.1 Regionale voorbeelden

Tafel020 Weerbaar Vastgoed

In maart 2023 startte het nieuwe platform Tafel020 Weerbaar Vastgoed. Tafel020 is een publiek-privaat samenwerkingsplatform in de regio Amsterdam-Amstelland, met als doel om de handen ineen te slaan om ondermijning via vastgoed tegen te gaan. Op 29 maart vond de succesvolle kick-off plaats, waar onder andere de burgemeesters van Amsterdam en Diemen hun steun uitspraken voor samenwerking op dit thema. De 150 deelnemers konden via sessies over onder andere Meld Misdad Anoniem, het versterken van de meldketen van poortwachters en de verschillende convenanten omtrent woningmisbruik kennis en ideeën uitwisselen. De maanden daarna zijn de verschillende ideeën en initiatieven uitgewerkt.

In september vond de eerste kennissessie voor verhuurmedewerkers en woningcorporaties plaats onder de vlag van Tafel020. Dit is een opvolging van de kennissessies georganiseerd als onderdeel van het convenant met Syntrus Achmea. Bij host A.S.R. Real Estate werden tips en tricks in het screeningsproces gedeeld en anonieme verhuurdossiers gezamenlijk besproken. Voor makelaars en notarissen werd in november door VastgoedJournaal, Ring Notarissen en de Makelaarsvereniging Amsterdam het congres 'Ondermijnende criminaliteit in de vastgoedsector' georganiseerd. Er werd onder andere gesproken door het RIEC en de politie over valsheid in geschrifte, dilemma's rondom melden en intimidatie naar makelaars en notarissen toe. Gezamenlijk wordt geprobeerd een

aantal van deze dilemma's weg te nemen en de meldingsbereidheid onder poortwachters te vergroten. In dat licht is een samenwerking opgestart met de FIU om meldingen van notarissen en makelaars nader te bestuderen. Vanuit de FIU en opsporingsdiensten wordt vervolgens feedback opgesteld om te delen met deze beroepsgroepen. Dit gaat niet over specifieke meldingen, maar over algemene lessen en opvallende zaken over de meldingen heen. Hier wordt ook een communicatiestrategie aan gekoppeld gericht op deze twee beroepsgroepen.

Van september tot december deden meerdere gemeenten, vastgoedbeleggers en woningcorporaties mee aan de MMA-vastgoed campagne. Hier werd aandacht gevraagd voor het meldproces van M. en signalen van woonfraude. Begin 2024 worden hiervoor de resultaten opgehaald.

Versterkingsgelden

In 2023 is door het RIEC Amsterdam-Amstelland fors geïnvesteerd in de operationele slagkracht bij de partners. Hiermee is het mogelijk gemaakt om adequaat opvolging te geven aan RIEC-casuïstiek door middel van het uitvoeren van diverse interventies. In de Amstelland gemeenten is het Ondersteuningsteam Amstelland (OTA) gestart waarbij de Amstelland gemeenten actief ondersteund worden in de ondermijningsaanpak door een team bestaand uit een projectleider, handhavingsjurist en informatiespecialist. Ook is de Ondermijningsbrigade die zichtbaar, snel en effectief multidisciplinaire controles in de regio uitvoert, uitgebreid. Het doel van de Ondermijningsbrigade is het voorkomen van aantasting en ontwrichting van wijken, buurten en maatschappelijke voorzieningen. Hiertoe worden wekelijks diverse ondernemingen gecontroleerd op de gelden-

de regelgeving. Mede door de uitbreiding zijn het afgelopen jaar 128 unieke ondernemingen gecontroleerd op diverse criminaliteitsvormen, door een breed scala aan partners zoals de politie, Douane, gemeenten, NLA en UWV.

3.9 RIEC Den Haag

In 2023 ging in de regio Den Haag de ontwikkelstrategie 'Eén coalitie tegen ondermijning 2023 en verder' van start. Deze strategie biedt de RIEC-partners een gezamenlijk kader om (de effecten van) ondermijnende criminaliteit te bestrijden. Daarbij ligt de focus op het bestrijden van drugscriminaliteit en mensenhandel en staat het bereiken van maatschappelijke effecten centraal. De partners in het RIEC Den Haag werken samen aan de hand van één uitvoeringsagenda, waar alle activiteiten in benoemd staan. Deze activiteiten zijn onder te verdelen in vier sporen:

- Coalitie tegen ondermijning: versterkte ondersteuning van de lokale aanpak
- Versterkte financiële aanpak: follow the money, witwassen en vastgoed
- Versterkte aanpak van de logistieke knooppunten en kwetsbare branches
- Het voorkomen van jonge aanwas

3.9.1 Regionale voorbeelden

Buitengebied

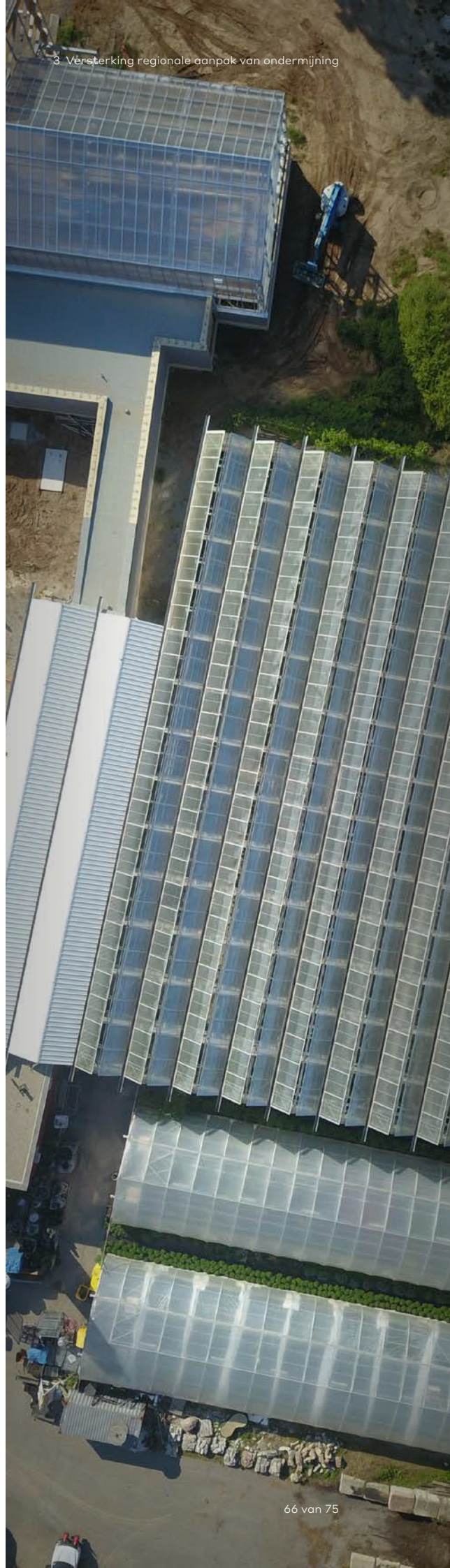
Drugsriminaliteit en mensenhandel vinden plaats via verschillende logistieke knooppunten zoals de haven van Scheveningen, het buitengebied en bedrijventerreinen, en in diverse kwetsbare branches zoals de sierteelt, transport en vastgoed. Daarom is het tegengaan van criminaliteit via deze knooppunten en branches één van de vier 'sporen' in de uitvoeringsagenda.

Projectgroep Weerbaar Buitengebied voert aanbevelingen uit

In 2023 is in de regio Den Haag gestart met de aanpak Weerbaar Buitengebied. 12 gemeenten, platform veilig ondernemen, provincie Zuid-Holland en het RIEC-bureau werken nauw samen en voeren de aanbevelingen uit, uit het onderzoek 'Ondermijning in het buitengebied en (glas)tuinbouw in de regio Den Haag'.

Provincie en RIEC-bureau werken aan informatiebeeld buitengebied

De Provincie Zuid-Holland en het RIEC-bureau werkten in 2023 aan een informatiebeeld buitengebied. Dit beeld laat zien welke gebieden in de regio vatbaar zijn voor ondermijning. Drie gemeenten hebben als pilot het eerste informatiebeeld ontvangen. De reacties hierop waren positief en in 2024 worden de informatiebeelden uitgebreid naar de overige gemeenten.

Diverse RIEC-partners voeren acties uit tegen ondermijning in het buitengebied

- Diverse gemeenten voerden gesprekken met tuinders en boeren met als doel nee te zeggen bij verdachte voorstellen voor het huren van schuren, stallen of loodsen, en om de meldingsbereidheid te verhogen.
- Een 'vertrouwenspersoon ondermijning' is aangesteld bij LTO-Noord. Boeren die te maken hebben met criminelen en daarvan af willen (en soms ook bang zijn voor vergelding) kunnen in vertrouwen bespreken hoe ze veilig uit hun situatie kunnen komen.
- Een meldpunt arbeidsuitbuiting is opgericht bij Glastuinbouw Nederland.
- Een Samen Veilig Ondernemen (SVO)-project in het buitengebied start in 2023 in verschillende gemeenten.
- Het RIEC-bureau verzorgde doorlopend presentaties aan toezichthouders van waterschappen, omgevingsdiensten, boa's en de politie met als doel signalen te herkennen en het versterken van de samenwerking.
- In de week van de veiligheid organiseerde de samenwerkende partners een interactief Webinar voor de politie en toezichthouders.

Dealbreakers

Jongeren worden soms al op jonge leeftijd online, via vrienden of kennissen of op straat benaderd met de belofte snel veel geld te verdienen. Wat begint met een relatief klein vergrijp als een pakketje wegbrengen, kan uiteindelijk overgaan in gewelddadige delicten als overvallen plegen, het plaatsen van explosieven of zelfs liquidaties uitvoeren. Dealbreakers, de aanpak van het RIEC Den Haag, heeft als doel om te voorkomen dat jongeren betrokken raken bij (drugs)criminaliteit. Dealbreakers helpt en adviseert gemeenten in deze complexe uit-

daging. Het Dealbreakers-team ondersteunt gemeenten bij het vormgeven van een preventieve en lokale jeugdaanpak waarin scholen, jongerenwerk, politie, justitie, hulpverlening en het Zorg- en Veiligheidshuis nauw met elkaar samenwerken.

Na een succesvolle pilotfase met 5 gemeenten zijn in 2023 7 extra gemeenten met de aanpak gestart. Alle gemeenten maken deel uit van een Learning community waarin de gemeenten kennis en ervaringen uitwisselen. De gemeente Den Haag sluit hier ook bij aan, om de samenwerking tussen Dealbreakers en het programma Preventie met Gezag te versterken.

De projectadviseurs hielpen de nieuw aangesloten gemeenten de samenwerking met scholen en jongerenwerk te verstevigen en de doorlopende leerlijn te implementeren. Ook ondersteunden ze bij het organiseren van een structureel jeugdoverleg, waarbij in elk geval scholen, de gemeente, politie en jongerenwerk aanschuiven. Op die manier kunnen signalen en onderbuikgevoelens, bijvoorbeeld zorgen over het gedrag van een leerling, tijdig gedeeld worden met partners en indien nodig passende opvolging in de lokale aanpak van de gemeente krijgen.

Het team heeft een startpakket met informatie over de aanpak en interventies samengesteld voor gemeenten en scholen. Het pakket bestaat onder andere uit een infographic van de doorlopende leerlijn, een informatieflyer voor gemeenten, een stroomschema signalen voor schoolmedewerkers en een implementatieplan.

Inzet doorlopende leerlijn voortgezet onderwijs en Mbo

De doorlopende leerlijn bestaat uit interventies op maat waarmee jongeren bewust worden gemaakt van de gevolgen van het 'snelle geld'. Docenten en ouders leren hoe ze mogelijke betrokkenheid bij (drugs)criminaliteit herkennen en hoe ze kunnen handelen als ze zich zorgen maken om hun kind of leerling. In 2023 zijn de interventies uit deze leerlijn ingezet in het voortgezet onderwijs en op enkele mbo-scholen in de Dealbreakers-gemeenten. Leiden en Gouda zijn gestart met het op maat maken van het basisschoolprogramma Kapot Sterk voor de regio Den Haag en op Leidse scholen is de eerste les gegeven. In 2024 wordt Kapot Sterk verder uitgerold.

Onderzoek doelmatigheid aanpak

De doelmatigheid van het Alert programma op korte termijn is in 2023 onderzocht. Vastgesteld is dat jongeren bewuster zijn geworden van de risico's van drugscriminaliteit door inzet van het programma en het handelingsperspectief van ouders en docenten is versterkt.

De evaluaties van de andere interventies in de doorlopende leerlijn zijn opgezet in samenwerking met de Universiteit Leiden en TNO. In 2024 wordt een effectmeting uitgevoerd.

Ontwikkeling communicatiemiddelen

In 2023 heeft het online platform Dealbreakers.nl verder vorm gekregen. De website biedt relevante en praktische informatie voor professionals, een handelingskader voor ouders en docenten en inspiratie voor jongeren om voor een positieve toekomst te kiezen. Met inzet van communicatie expertise is een communicatiestrategie uitgewerkt, waar de samenwerking met jongeren een belangrijk onderdeel van is. Deze content zoals video's, spoken word, muziek en stripverhalen wordt ingezet om jongeren te bereiken en inspireren via de website van Dealbreakers, de sociale mediakanalen en het nieuwe online jongerenplatform Unseen. Verder is een vierdelige podcastserie Rake woorden gemaakt, waarin jonge ervaringsdeskundige experts hun persoonlijke verhaal delen. Het doel van de podcast is om professionals inzicht te geven in de beweegredenen

van jongeren die in de criminaliteit terecht zijn gekomen en om jongeren te motiveren positieve keuzes te maken.

Scheveningen-Haven

Drugscriminaliteit en mensenhandel vinden plaats via verschillende logistieke knooppunten zoals havens, het buitengebied en bedrijventerreinen, en in diverse kwetsbare branches zoals de sierteelt, transport en vastgoed. Daarom is het tegengaan van criminaliteit via deze knooppunten en branches één van de vier 'sporen' in de uitvoeringsagenda.

Verdiepend onderzoek Scheveningen-Haven

In 2023 is een verdiepend onderzoek gedaan naar problemen en risico's in Scheveningen-Haven. Hieruit blijkt dat de haven kwetsbaar is, want:

- Het overheidstoezicht in de haven is te beperkt.
- De samenwerking is niet duurzaam georganiseerd.
- Er bestaan onder de partners veel sterke vermoedens van ondermijnende activiteiten.
- De ligging en open inrichting van de haven maakt het gebied aantrekkelijk voor criminelen en daarmee kwetsbaar voor ondermijning.
- De sterkere aanpak in grotere zeehavens zoals Rotterdam kunnen ervoor zorgen dat criminaliteit verschuift naar kleinere havens.
- In diverse casussen is ontdekt dat de haven gebruikt werd voor drugsmokkel via zee.

Het onderzoek heeft de urgentie van het versterken en uitbreiden van de aanpak in Scheveningen-Haven onderstreept.

Partners gaan aan de slag met actie-agenda

Het eindproduct van het onderzoek is een gezamenlijke actie-agenda met aanbevelingen om Scheveningen-Haven weerbaar tegen ondermijning te maken. De actieagenda bestaat uit vier actielijnen:

- Versterk het zicht en toezicht op water
- Investeer óók in zicht en toezicht op het land;
- Bouw aan een weerbaar gebied;
- Organiseer de samenwerking duurzaam.

Deze aanbevelingen zijn omarmd door de RIEC-partners in de haven: de gemeente, politie, Koninklijke Marechaussee, douane en het havenbedrijf. Zij werken de vier actielijnen uit en zorgen voor de uitvoering ervan.

Quote wijkagent Scheveningen-Haven:

"Alle partners hebben de ambitie uitgesproken voor Scheveningen-Haven als veilige en integere zeehaven. Dit vraagt van ons dat we ondermijnende activiteiten zoveel mogelijk tegengaan, verstoren en stoppen. Om dit te bereiken willen we de aanpak niet alleen versterken, maar ook verbreden. We moeten van de zee naar het land en kijken wat er gebeurt op locaties rondom het water. We hebben onze ambitie en acties vastgelegd in de Actieagenda Scheveningen-Haven."

3.10 RIEC Caribisch Nederland

Op 17 januari 2023 is het RIEC Caribisch Nederland officieel van start gegaan. Dit RIEC omvat de BES-eilanden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba, die bijzondere gemeenten van Nederland zijn.

Begin 2023 hebben het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) en het RIEC Caribisch Nederland (RIEC CN) gezamenlijk de functies en vacatures voor het RIEC CN beschreven, uitgegeven en ingevuld. De basisbemensing van het team bestaat nu uit 5 personen, daarnaast blijft de kwartiermaker voor 1 dag per week vanuit Nederland ter beschikking voor raad en kennis.

Voor de medewerkers stond 2023 in het teken van kennis en ervaring opdoen. Na het uitwerken en houden van een bewustwordingscampagne bij de samenwerkingspartners is het team gestart met de introductie van henzelf en het programma. De eerste fase van de bewustwordingscampagne BES is inmiddels grotendeels afgerond.

In oktober 2023 heeft het RIEC CN haar communicatiestrategie opgeleverd en gepresenteerd aan de partners, die positief reageerden. Ook het concept privacy protocol is in samenwerking met de ketenpartners opgesteld en zal in 2024 verder met de partners tot stand komen.

Met de partners is binnen de operationele werkgroep RIEC CN deels vormgegeven aan de uitwerking van de geprioriteerde operationele thema's en casuïstiek. Ten aanzien van signalen over mogelijke casuïstiek is er een methode ontwikkeld voor het samenstellen van een top 5 van aandachtsoBJECTEN. Deze lijst zal in 2024 verder

uitgewerkt worden tot een specifiek aanpak per object. Verder hebben ingebrachte signalen in 2023 geleid tot het gezamenlijk oppakken van 3 lopende casussen, waarbij ook internationale aspecten meespelen. Het bureau RIEC CN heeft hierbij een trekkers- en coördinerende rol, en gezamenlijk wordt met veel inzet naar een aanpakstrategie toegewerkt. Het zijn de partners die de uiteindelijke operationele aanpak uitvoeren.

3.10.1 Regionale voorbeelden

Vergroten van de integriteit van de luchthaven op Bonaire

Een voorbeeld van een uitwerking van een geprioriteerd thema is de start van gesprekken met de Koninklijke Marechaussee en de Douane in het laatste kwartaal van 2023 met als doel de integriteit op de luchthaven Bonaire International Airport (Flamingo Airport) te vergroten. Er zijn afspraken gemaakt om processen en werkwijzen inzichtelijk te maken en te onderzoeken waar gezamenlijke ondermijningsacties georganiseerd kunnen worden. Het uiteindelijke doel is om door middel van gecoördineerde en structurele inzet de veiligheid op het vliegveld te vergroten en de ondermijnende criminaliteit op het vliegveld te bestrijden. De start van deze acties staan in het eerste kwartaal van 2024 gepland.

Weerbare Overheid

Een weerbare overheid is van essentieel belang als het gaat om het bestrijden van ondermijnende criminaliteit. Het RIEC CN gaat, in samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, zich inzetten om een bijdrage

te leveren aan weerbare bestuurders, volksvertegenwoordigers en ambtenaren op de BES-eilanden. Verder wordt er scherp gekeken welke instrumenten toegepast kunnen worden om de andere instanties weerbaarder te maken met als doel een duidelijk signaal naar buiten toe dat ondermijnende criminaliteit niet welkom is op de BES-eilanden. Dit is een traject van lange adem, waarbij RIEC CN zich intensief zal inzetten om hieraan een bijdrage te leveren.

Toenemende belangstelling voor het RIEC CN

De belangstelling voor het samenwerkingsverband RIEC CN en haar werkzaamheden neemt toe. Nadat de minister van Justitie en Veiligheid de stuurgroep RIEC CN in januari 2023 op Bonaire bezocht, was het in april 2023 de operationele werkgroep RIEC CN die verrast werd met een bezoek van de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In november 2023 bracht de directeur-generaal Openbaar Bestuur en Rechtsstaat van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, tijdens zijn kennismakingsronde langs Caribisch Nederland een bezoek aan het RIEC CN. Alle drie toonden enthousiaste belangstelling voor de ontwikkelingen van het RIEC CN. Ook op het gebied van samenwerking met het Actiecentrum Ondermijning Curaçao (ACOC) en de bestuurlijke teams op Aruba en Sint-Maarten is afgesproken kennis en kunde met elkaar te delen.

3.11 Cijfermatige resultaten RIEC's

Tabel 1: Operationele resultaten RIEC's

	RIEC Amster- dam-Amstelland	RIEC Den Haag	RIEC Limburg	RIEC Midden- Nederland	RIEC Noord-Holland	RIEC Noord-Nederland	Taskforce RIEC Brabant-Zeeland	RIEC Oost-Nederland	RIEC Rotterdam	Totaal
1 Totaal opgeleverde ondermijningsbeelden	0	0	0	n.v.t.	0	0	0		0	0
2 Totaal aantal behandelde RIEC-casussen	153	56	39	55	368	65	226	176	17	1155
a Voortgekomen uit ondermijningsbeelden	0	0	0	n.v.t.	0	4	0	0	0	4
b Ingebracht door gemeenten	41	29	27	15	92	35	70	92	5	406
c Ingebracht door OM	14	2	1	0	2	2	3		0	24
d Ingebracht door politie	61	17	9	40	246	12	133	68	8	594
e Ingebracht door Belastingdienst	15	1	0	0	3	8	8	6	2	43
f Ingebracht door overige partners	22	7	2	0	25	4	12	10	2	84
3 Aantal maal dat een thema speelde in een RIEC-casus										
a Mensenhandel en/of smokkel	10	9	2	0	10	11	16	36	3	97
b Georganiseerde hennepcultuur/drugs	0	21	15	25	6	11	69	143	10	300
c Witwassen	23	25	20	17	82	31	61	172	14	445
d Vastgoed	15	19	zie witwassen	4	0	16	*	11	7	72
e OMG's	1	2	0	3	0	1	10	9	0	26
f Regionale thema's	104	22	2	11	2	36	31	150	0	358
4 Totaal aantal interventieadviezen n.a.v. RIEC-casussen	70	274	235	35	421	231	66	303	-	1635
a I. Bestuurlijk	10	109	92	10	190	106		53	0	570
II. Bibob	0	100	zie bestuurlijk	1	0	95	66	139	0	401
b Strafrechtelijk	8	34	52	12	69	8		18	0	201
c Fiscaal	7	31	68	9	47	11		55	0	228
d Overige adviezen	45	0	23	3	115	11		38	0	235

Tabel 2: Totaal integraal afgepakte gelden

	1 Integraal opgelegd		2 Geïnd en/of verrekend		3 Aanslagen waar geheel/ gedeeltelijk beslag voor is gelegd
RIEC Amsterdam-Amstelland			€	710.000,00	€ 376.000,00
RIEC Den Haag			€	616.976,00	€ 5.675.143,00
RIEC Limburg					×
RIEC Midden-Nederland					×
RIEC Noord-Holland	€	7.325.285,00			
RIEC Noord-Nederland	€	135.053,00			
Taskforce RIEC Brabant- Zeeland			* €	2.210.000,00	€ 26.348,00
RIEC Oost-Nederland					×
RIEC Rotterdam	€	1.743.999,00	€	1.013.533	€ 1.656.395,00
Totaal	€	9.204.337,00	€	4.550.509,00	€ 7.733.886,00

Disclaimer

Algemeen

De weergegeven cijfers zijn gebaseerd op dynamische en doorlopende beelden, wat leidt tot tussenproducten in plaats van één eindproduct. Hierdoor kunnen cijfers tussen regio's variëren en soms niet compleet zijn. Ondersteuningscasussen worden bijvoorbeeld in sommige regio's niet gerapporteerd en kunnen voortkomen uit handhavingssknelpunten namens integrale werkgroepen. Het totaal aantal casussen kan vanwege de looptijd meerdere jaren omvatten en varieert per regio, afhankelijk van de registratie per thema en het aantal betrokken partners. Maar casussen kunnen ook meerdere thema's bevatten, waarbij de registratie per regio verschilt en daarmee invloed heeft op de gerapporteerde cijfers. Het aantal interventieadviezen kan adviezen uit voorgaande jaren omvatten en meerdere adviezen per casus bevatten, dat samen met variërende registratie per regio, vergelijkingen bemoeilijkt. Het

totaalbedrag van fiscale, strafrechtelijke en bestuurlijke maatregelen verschilt per regio en kan soms nog niet volledig geregistreerd worden. Dit alles maakt een directe vergelijking met landelijke cijfers niet mogelijk. Deze disclaimer benadrukt de variabiliteit en mogelijke onvolledigheid van de cijfers, afhankelijk van de registratiepraktijken en rapportagemethoden van verschillende regio's.

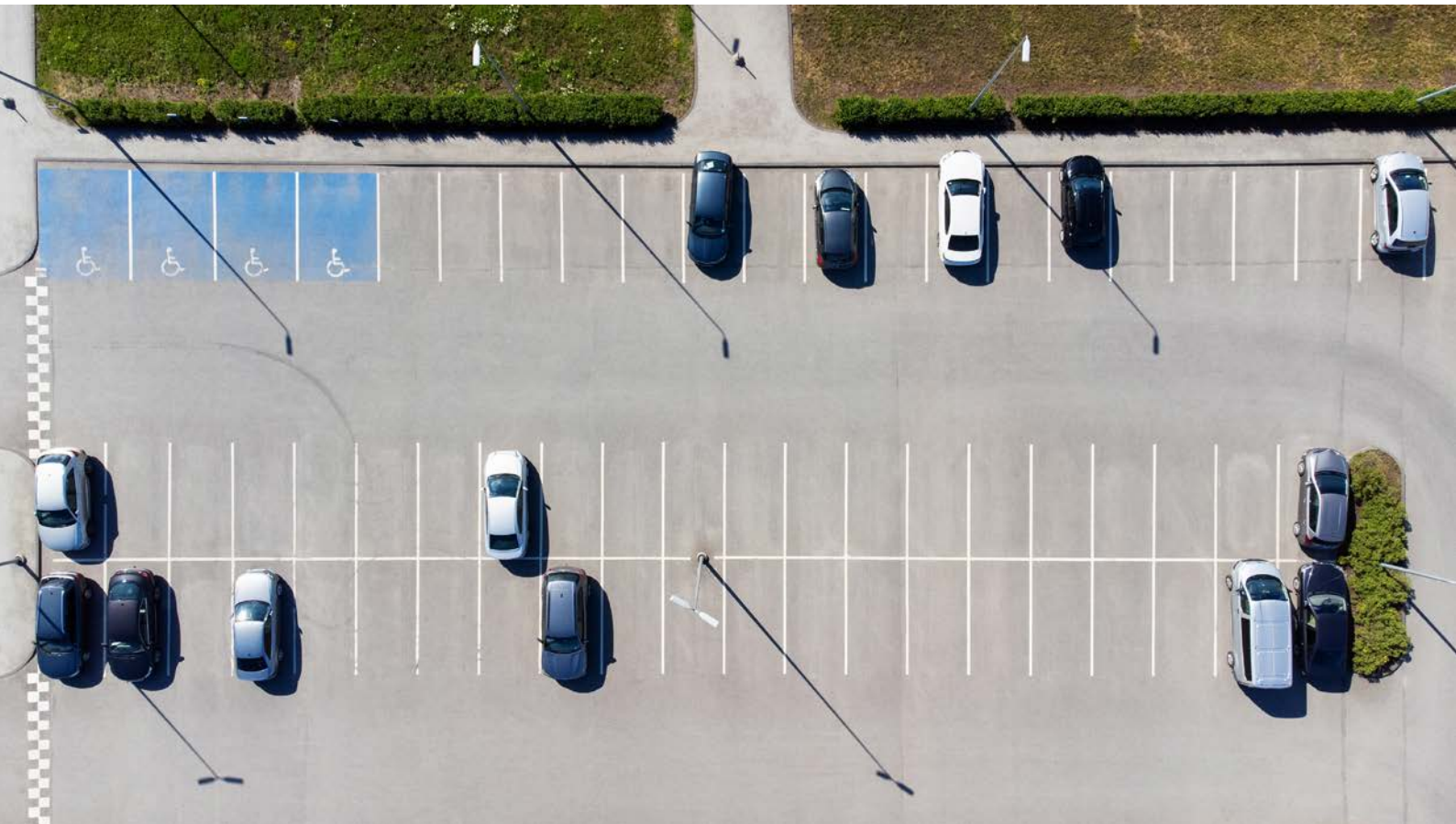
Totaalbedrag integraal afgepakte gelden

Het totaalbedrag geïnde en/ of verreken- de bedragen; dit betreft bedragen die de Belastingdienst/ directie MKB naar aanleiding van de opgelegde aanslagen heeft ontvangen via betalingen en/of verrekeningen. Door uit te gaan van de daadwerkelijke geïnde en/ of verrekenende bedragen wordt een zo zuiver mogelijk beeld gegeven van de resultaten van de fiscale interventies in het kader van LIEC-RIEC-samenwerking. Niet in alle regio's kan dit (volledig) geregistreerd worden; der- halve is het daar niet opgenomen. De bedragen

voor alle regio's zijn overigens wel meegenomen in de landelijke cijfers van de Belastingdienst/directie MKB. Door de verschillen in regionale registratie is het niet mogelijk de cijfers in deze tabel één op één te vergelijken met de landelijke cijfers van de Belastingdienst/directie MKB.

Een aantal regionale kantoren van de Belastingdienst/directie MKB voeren werkzaamhe-

den uit voor verschillende RIEC's. Als gevolg van deze uitsplitsing over de RIEC's verschillen een aantal registraties in tabel 2 met die van de landelijke cijfers van de Belastingdienst/directie MKB. Het totaaloverzicht beschikt over informatie die over de totalen bekend zijn bij de Belastingdienst.

RIEC
LIEC

Samen slimmer tegen ondermijnende criminaliteit

Colofon

Tekst: RIEC-LIEC
Redactie: LIEC
Foto's: Shutterstock. Tenzij anders vermeld
bij de afbeelding.
Vormgeving: Xerox / OSAGE

© juni 2024, Landelijk Informatie- en Expertisecentrum.
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag
zonder bronvermelding worden veelevoudigd, opge-
slagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op
welke andere manier zonder voorafgaande toestemming
van de uitgever.

www.riec.nl